

Stenografični zapisnik

dvanajste seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 28. aprila 1900.

Navzoči: Prvosednik: Deželni glavar Oton pl. Detela in deželnega glavarja namestnik: baron Leopold Liechtenberg. — Vladni zastopnik: C. kr. deželni predsednik ekszellenca baron Viktor Hein in c. kr. deželne vlade tajnik Viljem Haas. — Vsi članovi razun: knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, Karol Luckmann. — Zapisnikar: Deželni tajnik Jožef Pfeifer.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika 11. deželnozborske seje dné 26. aprila 1900.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 62. Poročilo deželnega odbora o preložitvi okrajne ceste Trebnje-Čatež-Moravče pri Čatežu.
4. Priloga 64. Poročilo deželnega odbora gledé uvrstitve občinskih cest Trebnje-Rače selo in Dolenja Nemškava-Trebelno med okrajne ceste.
5. Priloga 63. Poročilo deželnega odbora, s katerim se vnovič predloži projekt in pa dotični načrt zakona o preložitvi deželne ceste Litija-Pluskava med Litijo in Smartnom.
6. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželnega zaklada in razkazu skupne imovine za leto 1898. (k prilogi 34.).
7. Ustna poročila upravnega odseka o prošnjah:
 - a) gospodarskega odbora v Nadanjselu za podporo za napravo vodovoda;
 - b) odbora splošnega društva avstrijskih farmacevtov, podružnica Ljubljana, za podelitev volilne pravice;
 - c) slovenskega katoliškega delavskega društva v Ljubljani za razširjenje volilne pravice za deželni zbor.
8. Ustna poročila finančnega odseka o prošnjah:
 - a) županstva na Rovih za prispevek k šolskeji gradnji;
 - b) zdravstvenega okrožnega zastopa v Novem Mestu, da se mu dovoli prispevek za zgradbo ženske bolnice v Novem mestu;

Stenographischer Bericht

der zwölften Sitzung

des krainischen Landtages

in Laibach

am 28. April 1900.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Otto v. Detela und Landeshauptmann-Stellvertreter: Leopold Freiherr von Liechtenberg. — Regierungsvertreter: K. k. Landespräsident Excellenz Victor Freiherr von Hein und k. k. Landesregierungs-Secretär Wilhelm Haas. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Anton Bonaventura Jeglič, Karl Luckmann. — Schriftführer: Landschafts-Secretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolls der 11. Landtags-Sitzung vom 26. April 1900
2. Mittheilungen des Landtagspräsidenten.
3. Beilage 62. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Umlegung der Treffen-Tschatesch-Moräutcherstraße bei Tschatesch.
4. Beilage 64. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Einreihung der Gemeindefstraßen Treffen-Napelschies, dann Unterdeutschdorf-Trebelno in die Kategorie der Bezirksstraßen.
5. Beilage 63. Bericht des Landesauschusses, womit das Project über die Umlegung der Littai-Pluskaer Landesstraße zwischen Littai und St. Martin sammt dem einschlägigen Gesekentwurfe neuerlich in Vorlage gebracht wird.
6. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über den Rechnungsabsluß des Landesfondes und die Nachweisung des gesammten Vermögens für das Jahr 1898 (zur Beilage 34.).
7. Mündliche Berichte des Verwaltungsauschusses über Petitionen:
 - a) des Vermögensverwaltungsauschusses in Nadanjeselo um Subvention für die Errichtung der Wasserleitung;
 - b) des Ausschusses des allgemeinen Vereines der österreichischen Pharmacenten, Filiale Laibach, um Verleihung des Wahlrechtes;
 - c) des slovenischen katholischen Arbeitervereines in Laibach um Erweiterung des Wahlrechtes für Landtagswahlen.
8. Mündliche Berichte des Finanzauschusses über Petitionen:
 - a) des Gemeindeamtes in Rau um Subvention für den Schulhausbau;
 - b) der Sanitätsdistrictsvertretung in Rudolfswert um Subvention für den Bau eines Weiberspitals in Rudolfswert;

- c) ribarskega okrajnega odbora v Ljubljani za podporo;
 - d) županstva v Slavini za napravo vodovoda v večih vaseh;
 - e) krajnega šolskega sveta v Višnji gori, da se mu dovoli prispevek za zgradbo novega šolskega poslopja;
 - f) „Kmetijskega društva“ v Dobropoljah, da se mu dovoli prispevek za zgradbo združne mlekarnice;
 - g) kmetijske podružnice v Šenčurji pri Kranji, da se jej dovoli podpora za sadno drevesnico;
 - h) kmetijske podružnice v Žabnici pri Škofjei Loki, da bi se jej dovolil prispevek za nakup strojev;
 - i) obrtniške bolniške blagajnice v Idriji, da bi se jej dovolil prispevek k ustanovnim stroškom;
 - j) okrajnega cestnega odbora na Bledu, da bi se mu dovolil prispevek za preložitev okrajne ceste v Gorenjih Gorjah;
 - k) akademičnega slikarja Mateja Sternena za podporo za potovanje v Italijo;
 - l) Glasbene Matice v Novem mestu za podporo.
9. Utemeljevanje samostalnega predloga gospoda poslanca viteza Langerja in tovarišev, da se izda novela k lovskemu zakonu za Kranjsko (k prilogi 46.).
 10. Priloga 54. Poročilo upravnega odseka o premembi zakona z dné 11. avgusta 1890, dež. zak. št. 4 l. 1891., o povzdigi reje goveje živine (k prilogi 2.) in o dotični prošnji društva avstrijskih živinozdravnikov.
 11. Ustno poročilo upravnega odseka o spremenitvi sklada gledé mostu čez Soro pri Suhi (k prilogi 56.).
 12. Ustno poročilo upravnega odseka o dovolitvi 182 % priklade za cerkvene namene v vaseh v faro Velike Poljane spadajočih delov selske občine istega imena (k prilogi 57.).
 13. Ustno poročilo upravnega odseka o samostalnem predlogu gospoda poslanca dr. Ignacija Žitnika in tovarišev, da se ne sprejme vinska klavzula v novo carinsko in trgovinsko pogodbo z Italijo (k prilogi 43.).

Začetek seje ob 9. uri 25 minut dopoldne.

- c) des Fischerei-Revierauschusses in Laibach um Subvention;
 - d) des Gemeindeamtes Slavina um Errichtung der Wasserleitung in mehreren Ortschaften;
 - e) des Ortsschulrathes in Weizelburg um Subvention für den Bau eines neuen Schulhauses;
 - f) der Wirtschaftsgenossenschaft in Gutenfeld um Subvention für den Bau einer Milchammer;
 - g) der landwirtschaftlichen Filiale in St. Georgen bei Krainburg um Subvention für die Obstbauschule;
 - h) der landwirtschaftlichen Filiale in Safniz bei Bischofsrad um Subvention für den Ankauf von Maschinen;
 - i) der gewerblichen Krankencassa in Idria um Subvention zu den Gründungskosten;
 - j) des Bezirksstrassenausshusses in Veldeš um Subvention behufs Umlegung der Bezirksstrasse in Obergörzsch;
 - k) des akademischen Malers Matthäus Sternens um Subvention behufs Bereisung Italiens;
 - l) der „Glasbena Matica“ in Rudolfswert um Subvention.
9. Begründung des selbständigen Antrages des Herrn Abgeordneten Ritter von Langer und Genossen, betreffend die Erlassung einer Novelle zum krainischen Jagdgesetze (zur Beilage 46.).
 10. Beilage 54. Bericht des Verwaltungsausschusses wegen Aenderung des Gesetzes vom 11. August 1890, L. G. Bl. Nr. 4 de 1891, betreffend die Hebung der Rindviehzucht (zur Beilage 2) und über die diesbezügliche Petition des Vereines der österreichischen Thierärzte.
 11. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses betreffend die Aenderung der Concurrenz rücksichtlich der Brücke über die Zaier bei Zauchen (zur Beilage 56).
 12. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses betreffend die Bewilligung einer 182% Umlage für Kirchzwecke in den zur Pfarre Großpolland gehörigen Theilen der gleichnamigen Gemeinde (zur Beilage 57).
 13. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über den selbständigen Antrag des Herrn Abgeordneten Dr. Ignaz Žitnik und Genossen um Nichtaufnahme der Weinclausel in den neuen Zoll- und Handelsvertrag mit Italien (zur Beilage 43).

Beginn der Sitzung am 9 Uhr 25 Minuten Vormittag.

Deželni glavar:

Potrjujem sklepčnost visoke zbornice ter otvarjam sejo.

Prosim gospoda zapisnikarja, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika 11. deželnozborske seje dne 26. aprila 1900.

1. Lesung des Protokolls der XI. Landtags-sitzung vom 26. April 1900.

Tajnik Pfeifer:

(Bere zapisnik XI. seje v slovenskem jeziku. — Liest das Protokoll der XI. Sitzung in slovenischer Sprache.)

Deželni glavar:

Želi kdo gospodov poslancev kak popravek v ravnokar prečitanem zapisniku?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, izrekam, da je zapisnik zadnje seje potrjen.

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.

2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.

Odpade.

3. Priloga 62. Poročilo deželnega odbora o preložitvi okrajne ceste Trebnje-Čatež-Moravče pri Čatežu.

3. Beilage 62. Bericht des Landesausschusses, betreffend die Umlegung der Treffen-Tschatejsch-Moräntschersstraße bei Tschatejsch.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

4. Priloga 64. Poročilo deželnega odbora gledé uvrstitve občinskih cest Trebnje-Račje selo in Dolenja Nemškavas-Trebelno med okrajne ceste.

4. Beilage 64. Bericht des Landesausschusses, betreffend die Einreihung der Gemeindefstraßen Treffen-Napelschies, dann Unterdentichdorf-Trebelno in die Kategorie der Bezirksstraßen.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

5. Priloga 63. Poročilo deželnega odbora, s katerim se vnovič predloži projekt in pa dotični načrt zakona o preložitvi deželne ceste Litija-Pluskava med Litijo in Šmartnom.

5. Beilage 63. Bericht des Landesausschusses, womit das Project über die Umlegung der Vittai-Pluslauer-Landesstraße zwischen Vittai und St. Martin sammt dem einschlägigen Gesetz-entwurf neuerlich in Vorlage gebracht wird.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Ker gospoda poročevalca 6. točke dnevnega reda še ni tukaj, bomo prestopili na točko:

7. Ustna poročila upravnega odseka o prošnjah:

a) gospodarskega odbora v Nadanjem-selu za podporo za napravo vodovoda.

7. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petitionen:

a) des Vermögensverwaltungs-Ausschusses in Nadanjeselo um Subvention für die Errichtung der Wasserleitung.

Poročevalec dr. Tavčar:

Visoka zbornica! Posestniki v Nadanjem-selu so si dali napraviti načrt za vodovod, s katerim hočejo svojo vas Nadanjeselo preskrbeti s potrebno pitno vodo. Načrt, katerega je napravila tvrdka Wagenführer, je izgotovljen čisto do zadnje pike in sedaj se obračajo ti posestniki do deželnega zbora s prošnjo, da bi se jim dovolila primerna podpora. V tem oziru navajajo v svoji prošnji sledeče (bere — ličst):

„1. Vas Nadanjeselo ima povprečno 350 prebivalcev, redi do 141 glav goveje živine, 24 konj, 184 ovac in prešičev, pri tem pa ima v moči malo, v suši nič pitne vode, in si jo mora jedno uro daleč dovažati.

2. Pred vsem moramo povdarjati, da je naša vas na Krasu, kjer je pomanjkanje vode zlasti po leti največja nadloga.

3. Že dvakrat smo popolnoma pogoreli, ker nismo imeli vode na razpolago.

4. Kraška zemlja nas ne more preživiti, zato bi radi pospešili svojo živinorejo, za kar pa neobhodno potrebujemo pitne vode.

5. Živinoreja je namreč edina, na katero se za-moremo nadalje zanašati, ker nam je dosedanji glavni dohodek iz trte in drevja po uimah skoro popolnoma uničen (peronospera, toča, slana, žled).

6. Vsled slabih letin smo zabreli v silne dolge, tako da nam samim nikakor ni moč napraviti prepotrebne vodovoda. Zato prosimo preudano, da nam k temu pomore veleslavni deželni odbor.“

Tako torej utemeljujejo posestniki iz Nadanjega sela svojo prošnjo in je prejkone tudi sicer nedvomno, da potrebujejo ondaj dobre pitne vode, ker je v Nadanjem selu notorično kraški svet. O tem torej ni dvoma, čeravno ni drugih podatkov, kakor teh, ki so tukaj navedeni. Predložili so z načrtom tudi proračun, po katerem bi znašali troški za vodovod 19.080 K in te stroške mislijo pokriti tako, da bi sami plačali 20%, drugih 80% pa bi dobili od dežele in države, kar bi bilo po mojih mislih tudi pravilno. Vendar pa je bil upravni odsek mnenja, da sedaj na podlagi teh podatkov in tega projekta ne moremo končno sklepati, ker mora postopanje pri takih vodovodih biti tako, da se najprej preiščejo vse razmere, je-li res vodovod potreben in če li je tudi načrt pravilno napravljen. To preiskovanje je stvar deželnega stavbinskega urada, ki je že večkrat tudi Wagenführerjeve načrte moral popravljati. Na vsak način pa mora biti dana tudi garancija, da je ta načrt izvedljiv, da se ne napravi slab vodovod, kakor se je to zgodilo ob svojem času v Toplicah in v Kamniku, kjer so bili napravili vodovode, da po njih potem voda ni tekla. To so prosilci tudi že sami čutili, ker so svojo prošnjo vložili na deželni odbor, toda gospod poslanec dr. Žitnik je to najbrže pregledal in je prošnjo predložil deželnemu zboru. Prosilci sami so bili torej prepričani, da mora njihova prošnja priti prej deželnemu odboru v roke, ne pa kar takoj deželnemu zboru. Zategadelj je bil upravni odsek mnenja, da se mora ta zadeva iz tistih razlogov kakor pri drugih vodovodih, najprej preiskati pri deželnem stavbinskem uradu.

Predlagam torej, naj se ta prošnja s projektom vred odstopi deželnemu odboru v daljno preiskovanje proti temu, da v prihodnjem zasedanju stavi primeren nasvet, če bo dognana potreba vodovoda gledé deželne podpore.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Gospod poslanec Zelen ima besedo.

Poslanec Zelen:

Visoki deželni zbor! Kakor je sam gospod poročevalec povedal, je potreba vodovoda za pitno vodo vasi Nadanje selo posebno nujna. Tista vas stoji na Krasu in tam imajo vodo le takrat, ko dež pada, katera pa proti izgine spod zemljo. Vas ima dosti goveje živine, ovac, svinjereje, konjereje in vas je uboga postala, osobito, ker ji manjka dandanes sadjereje, katera nič več ne nese; žita se tudi ne pridelava kakor nekdanj, vinoreja se je popolnoma izgubila, tako da je za obupati. Trava in tisti revni krompir je edino, kar jih še podpira. Prepotrebno je, da bi se slavni deželni odbor oziral večinoma pri rešitvi prošenj za vodovode, napajališča in kapnic na tiste občine, ki podajo prošnje iz Krasa in da bi se one prošnje, ki niso tako nujne, pridržavale in na „urlaub“ poslale; zakaj tukaj so prošnje, ki se tičejo vodovodov, kjer

teče studenčnica po sredi sel, takorekoč izpod hiš in vendar prosijo za vodovode, to je neka vodovodna nalezljivost. Vem in prepričan sem, da deželni odbor stori vse, kar more, ampak vsega ne more storiti, ker mu primanjkuje tehničnih moči.

Jaz moram torej prav toplo priporočati slavnemu deželnemu odboru, da bi blagovolil to prošnjo kakor hitro mogoče rešiti.

Priporočam tudi državni vladi, da bi take prošnje tudi kar najhitreje rešila.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s predlogom upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Na vrsto pride:

Ustno poročilo upravnega odseka o prošnjah:

- b) odbora splošnega društva avstrijskih farmaceutov, podružnica Ljubljana, za podelitev volilne pravice;
- b) des Ausschusses des allgemeinen Vereines der österreichischen Pharmaceuten, Filiale Laibach, um Verleihung des Wahlrechtes;
- c) slovenskega katoliškega delavskega društva v Ljubljani za razširjenje volilne pravice za deželni zbor;
- c) des slovenischen katholischen Arbeitervereines in Laibach um Erweiterung des Wahlrechtes für Landtagswahlen.

Poročevalec dr. Tavčar:

Prosim visoko zbornico dovoljenja, da smem o obeh točkah ob enem poročati, ker sta obe v tesni zvezi med seboj in je upravni odsek gledé obeh jedno in isto sklenil predlagati. (Pritrjuje se — Zustimmung.)

Podružnica splošnega društva avstrijskih farmaceutov v Ljubljani je vložila prošnjo, v kateri se zahteva, da naj bi se deželni volilni red izpremenil tako, da bi diplomirani farmaceuti dobili volilno pravico. Dalje pa je vložilo tudi slovensko katoliško delavsko društvo v Ljubljani slično prošnjo, ki se glasi tako-le:

»Slovensko katoliško delavsko društvo v Ljubljani sklenilo je na shodu dne 8. t. m. pri Ferlincu v Ljubljani sledečo peticijo na visoki deželni zbor:

Z ozirom na to, da na Kranjskem delavsko ljudstvo še nima pravice govoriti pri gospodarstvu deželnega premoženja in deželnega zakonodajstva,

vkjub temu, da je po svojem pomenu za napredek in blagostanje dežele neprecenljive važnosti in da poleg tega nosi tudi deželna bremena. V odpravo teh krivičnih, sedanjega modernega časa nevrednih razmer, naj visoki deželni zbor spremeni sedanji volilni red za deželni zbor in podeli vsem polnoletnim možkim državljanom jednako direktno volilno pravico za volitve deželnih poslancev.“

Ta prošnja je torej jako kratka.

Farmaceuti zahtevajo, da se jim podeli volilna pravica zategadelj, ker imajo primerne študije in ker so tudi po vseučiliških diplomirani magistri pharmaciae.

Upravni odsek je tema dvema prošnjama nasproti uvaževal sledeče:

Ti dve prošnji nista zdaj v prvič v visoki zbornici, ampak sta bili vloženi že l. 1897, ko je bila na dnevnem redu volilna reforma za deželni zbor, skoraj slični prošnji. Že takrat torej so bili vložili farmaceuti prošnjo za podelitev volilne pravice in že takrat je bila v razpravi tudi skoraj doslovno tako se glaseče prošnja slovenskega katoliškega delavskega društva, kakor je ona, katero sem prej prečital. L. 1897. torej se je posvetoval upravni odsek o volilni reformi in o volilnem zakonu sploh ter je pri dotičnem posvetovanju bil vzel v razpravo tudi obe prej omenjeni jednaki prošnji. Takrat je prišlo do sklepov, ki so se tako glasili, da je prošnji odstopiti deželnemu odboru, ki naj preišče, kakšne da so razmere, potem pa v prihodnjem zasedanju poroča visoki zbornici, od kakih uspehov da je prišel. Torej l. 1897. je upravni odsek bil sprejel ta sklep in hotel visoki zbornici ga predložiti v posvetovanje. Takrat pa se je pripetilo, da je en del te visoke zbornice zapustil dvorano, ko je imela priti v posvetovanje naša takozvana volilna reforma. Vsled tega je postala visoka zbornica takrat nesklepčna, izostala pa je tudi razprava o volilni reformi in o dotičnih dveh sklepih o enakih dveh prošnjah, kateri je tedaj imel v rokah upravni odsek.

Meseca februarja l. 1898. je prišla volilna reforma zopet na dnevni red. Upravni odsek je takrat stavil svoje predloge gledé volilnega zakona, ni se pa pri tej priliki več oziral na prej vloženi prošnji in tako se je zgodilo, da sta ti dve prošnji prišli v pozabljeno temboj, ker je bil za volilno reformo drug poročevalec, ali pa tudi zato, ker upravni odsek ni bil opazil, da ima pri tej priliki rešiti tudi stari dve prejšnji prošnji. Danes torej stojimo tam, da moramo rešiti tisto, kar se je l. 1898. pozabilo ali pa pregledalo, kar pa je bilo že prej rešeno v predlogih upravnega odseka l. 1897. Zategadelj je upravni odsek sprejel letos tisto mnenje, kakor l. 1897., to se pravi mnenje, da se ti dve prošnji ne zavrneta a limine, ampak da naj jih deželni odbor vzame v roke in preišče, v koliko sta utemeljeni, potem pa v prihodnjem zasedanju stavi primerne nasvete o tem, je-li prošnjama ustreči ali ne.

Zategadelj predlaga upravni odsek vnovič to, kar je bilo leta 1897. sprejeto v upravnem odseku, namreč:

„Deželni zbor skleni:

Obe prošnji izročita se deželnemu odboru z dostavkom, da mu je temeljito proučiti vprašanje, ali in na kaki način bi se svojepravnim osebam do sedaj izključenim od volilne pravice v deželni zbor, ista podelila, ter o tem poročati v bodočem zasedanji deželnemu zboru.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s predlogom upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

8. Ustna poročila finančnega odseka o prošnjah:

a) županstva na Rovih za prispevek k šolske gradnji.

8. Mündliche Berichte des Finanzausschusses über Petitionen:

a) des Gemeindeamtes in Rau um Subvention für den Schulhausbau.

Poročevalec Višnikar:

Visoka zbornica!

Županstvo na Rovih v okraju Kamniškem prosi za podporo za nameravano zgradbo šolskega poslopja. Na Rovih se je vsled občinskega sklepa z dne 15. avgusta 1898 ustanovila jednorazrednica in sicer kakor pravi prošnja, v proslavo petdesetletnice vladanja Nj. veličanstva presvitlega cesarja.

Tudi deželno šolsko oblastvo in deželni šolski odbor sta pritrdila temu sklepu. Napravljen je tudi že načrt in proračun gledé troškov te zgradbe. Po proračunu, ki ga je napravil državni tehnik, bo stala šola 7500 gld. ali 15.000 kron. Po načelih, po katerih smo dosedaj delili podpore za šolske zgradbe, bi ta občina dobila 1500 kron podpore. Ker pa se je dotični kredit za tekoče leto od visoke zbornice pred kratkim že razdelil in od svote 6000 gld., ki je na leto določena v take namene, za letos nič več ne preostaja, se za sedaj tudi tej občini ne more dati nikaka podpora. Gotovo pa je, da bo v prihodnjih letih dobila tistih 10% podpore, katere navadno dajemo za take zgradbe.

V imenu finančnega odseka torej predlagam:

»Deželni zbor skleni:

Prošnja županstva občine Rove za podporo k stroškom šolske zgradbe se odstopa deželnemu odboru z naročilom, da se na njo ozira pri nasvetih o podporah za leto 1901.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s predlogom finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Dalje pride prošnja:

b) zdravstvenega okrožnega zastopa v Novem mestu, da se mu dovoli prispevek za zgradbo ženske bolnice v Novem mestu;

b) der Sanitätsdistrictsvertretung in Rudolfswert um Subvention für den Bau eines Weiberspitals in Rudolfswert.

Poročevalec dr. Majaron:

Visoka zbornica! Zastop zdravstvenega okrožja v Novem mestu je sklenil, naj se zgradi v Novem mestu bolnica za ženske s 25—40 posteljami. Po površnem proračunu bi znašali ustanovitveni stroški okoli 100.000 kron. Vdelno pokritje te glavnice je že sklenil zastop občine novomeške dne 30. pret. meseca: da se zdravstvenemu okrožju odstopi ves, v oskrbi mestne občine nahajajoči se bolniškostavbeni zaklad v znesku 30.055-17 kron, ako bo nameravana ženska bolnica stala v novomeškem pomerju in ako bo primerno velika za celo zdravstveno okrožje ali še za večji teritorij itd.

Ostali znesek glavnice naj bi se nabral po prispevkih zdravstvenega okrožja novomeškega ter drugih dolenskih zdravstvenih okrožij, nadalje potom podpor, katere se pričakujejo od raznih faktorjev, na pr. od Kranjske hranilnice in vzlasti tudi od dežele.

Zastop zdravstvenega okrožja v Novem mestu prosi torej, da bi visoki deželni zbor blagovolił zgradbo ženske bolnice v Novem mestu podpreti z izdatnim doneskom.

Finančni odsek je pripoznal v načelu, da je večja ženska bolnica v Novem mestu potrebna. Spominjal se je pri tem na prošnjo županstva v Šmihelu pri Novem mestu, ki se je razpravljala v seji dne 28. januarja 1896 in ki je šla na to, da bi dežela

sama zgradila v okolici novomeške bolnice za ženske. Prošnja se je sicer s takim pretiranim tenorjem zavrnila, v motivaciji finančnega odseka pa zavzelo stališče, da, kakor dežela podpira bolnico usmiljenih bratov v Kandiji, tako bi tudi utegnila po svojih močeh prispevati, ako bi se jednaka bolnica za vsprejemanje žensk ustanovila v Novem mestu ali v bližini.

Da je večja ženska bolnica za Dolenjsko potrebna, se v zadnjih letih tem očitnejše kaže, ako se primerja, kako je poskočilo število bolniških postelj v moški bolnici usmiljenih bratov, o čemer je bil govor v visoki zbornici šele pred kratkim.

Ako je torej pritisek v moško bolnico v Kandiji tako močan, moremo si misliti, kako se po vsi pravici pogreša primerno urejena ženska bolnica v središču Dolenjske, vzlasti ker je število ženskih bolnikov vedno večje, kot moških. Tega nedostatka ne more odpraviti deželna bolnica v Ljubljani, če bi tudi imela prostora za vse, kolikor se jih oglasi, kar se pa ne dá trditi. Radi oddaljenosti in iz drugih nujnih razlogov morajo torej dolenske bolne ženske iz preprostih in ubožnih krogov ostajati doma brez izdatne zdravniške pomoči, vzlasti v operativnih in kirurških slučajih. Posledica tega je prezgodnja smrt mnogih žensk, vzlasti mater, kar je še posebno obžalovanja vredno. Pohvaliti je torej napor zdravstvenega okrožja novomeškega, da se napravi v Novem mestu večja ženska bolnica, ki bi bila vzlasti preskrbljena z zadostnim instrumentarijem. Finančni odsek meni, da dežela, ki podpira občinske bolnice, okrožne bolnice za silo, ki žrtvuje letne prispevke za bolnici v Krškem in v Kandiji, bo tudi za nameravano žensko bolnico v Novem mestu dovolila primerno podporo, vzlasti če se izkaže, da bodo zanjo prispevala tudi druga dolenska okrožja, ker se bo po tem takem tudi znabiti v precejšnji meri razbremenila deželna bolnica v Ljubljani.

Kar se tiče zneska, s katerim bi dežela prispevala k ustanovnim stroškom nameravane bolnice, se finančni odsek seveda ni mogel niti približno izjaviti, ker niso še znani točni načrti in proračuni za ustanovitev, to je za zgradbo in notranjo opravo, in ker na drugi strani tudi še ni znan program za pokritje bodisi zgradbenih kakor tudi še posebno vzdrževalnih stroškov.

Vse to se mora šele pojasniti in izkazati, kajti potem bo visoki deželni zbor v stanu določiti primeren prispevek.

Po vsem tem priporočam, da se sprejme nastopni nasvet finančnega odseka:

„Deželni zbor skleni:

Prošnja se vrne zdravstvenemu zastopu za okraj novomeški z dostavkom, da svoječasno potom deželnega odbora predloži načrt in proračun za zgradbo in opravo, kakor tudi program za vzdrževanje ženske bolnice v Novem mestu, na podlagi česar bo mogoče sklepati o primerni deželni podpori.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s predlogom finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Točki 8. c in d za sedaj odpadeta, ker gospoda poročevalca še ni tukaj.

Torej pride na vrsto prošnja:

e) krajnega šolskega sveta v Višnji gori, da se mu dovoli prispevek za zgradbo novega šolskega poslopja;

e) des Ortschaftsrathes in Weixelburg um Subvention für den Bau eines neuen Schulhauses.

Poročevalec Višnikar.

Krajni šolski svet v Višnji gori prosi primerne podpore k zgradbi šolskega poslopja.

V prošnji se navaja, da je občina Višnja gora v veliki stiski in potrebi, ker jo v najbližji prihodnosti čaka dolžnost zidati novo šolsko poslopje.

V Višnji gori je sedaj trirazredna šola nastanjena v dveh hišah, ki sta precej oddaljeni ena od druge.

Kakor znano, je mesto zelo ubožno, cela občina je ubožna. Ali finančni odsek se na to prošnjo ni mogel ozirati, ker zgradba šolskega poslopja še ni zagotovljena in sploh ni nikakih načrtov in proračuna napravljениh. Gotovo pa je, da se bo na prošnjo te občine oziralo v prihodnje, kedar bodo napravljени načrti in proračun.

Potreba zgradbe šolskega poslopja v Višnji gori bo tem večja že prihodnje leto, ko se preselijo uradi iz Zatičine v Višnjo goro. Vendar se za letos deželni zbor ne more ozirati na to prošnjo in zato predlagam v imenu finančnega odseka:

»Deželni zbor skleni:

Prošnji krajnega šolskega sveta v Višnji gori za podporo za šolsko zgradbo se za sedaj ne more ustreči.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Ker gospoda poročevalca o točki 8. f. ni tukaj, pride na vrsto prošnja:

g) kmetijske podružnice v Šenčurji pri Kranji, da se jej dovoli podpora za sadno drevesnico;

g) der landwirtschaftlichen Filiale in St. Georgen bei Krainburg um Subvention für die Obstbaumschule.

Poročevalec Povše:

Visoki zbor! Kmetijska podružnica v Šenčurji pri Kranji se je obrnila s posebno prošnjo do visokega zbora za podporo v svrhu rednega nepretrganega delovanja filijale tudi gledé sadjarstva. Kot argument navaja, da je letošnja huda zima mnogo sadnih drves ugonobila in da bo dve leti trpelo, predno bo podružnica mogla dajati dobrih drves. Finančni odsek, kateremu se je ta prošnja izročila, smatral je, da spadajo take prošnje v delokrog deželnega odbora, ki ima v te namene privoljena sredstva, in da se torej tudi ta prošnja jednako kakor druge take prošnje izroči deželnemu odboru v primerno rešitev.

Predlagam torej:

»Deželni zbor skleni:

Prošnja kmetijske podružnice v Št. Juriju pri Kranju se odstopa deželnemu odboru v primerno rešitev.«

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s predlogom finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Dalje imamo prošnjo:

h) kmetijske podružnice v Žabnici pri Škofji Loki, da bi se jej dovolil prispevek za nakup strojev;

h) der landwirtschaftlichen Filiale in Safniz bei Bischofsdorf um Subvention für den Ankauf von Maschinen.

Poročevalec Kalan:

Kmetijska podružnica v Žabnici pri Škofji Loki je izročila deželnemu zboru prošnjo za podporo, katero bi potrebovala za nakup raznih kmetijskih strojev.

in sicer bi rada kupila slamoreznico, mlatilnico in čistilnik za deteljo. Končno pravi, da bo vse to skupaj stalo 600 gld., in ker je podružnica še nova in nima denarnih sredstev na razpolago, si želi podpore od dežele. Ker pa take prošnje prav za prav ne spadajo v deželni zbor, ki je enkrat za vselej za take namene dovolil deželnemu odboru poseben kredit, ampak spadajo pred deželni odbor, zato predlagam v imenu finančnega odseka:

»Deželni zbor skleni:

Prošnja kmetijske podružnice v Žabnici se odstopa deželnemu odboru v primerno rešitev.«

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Točka 8. i, mora tudi odpasti, ker gospod poročevalec ni navzoč.

Torej pride na vrsto prošnja:

j) okrajnega cestnega odbora na Bledu, da bi se mu dovolil prispevek za preložitve okrajne ceste v Gorenjih Gorjah;

j) des Bezirksstraßenausschusses in Beldes um Subvention behufs Umlegung der Bezirksstraße in Obergörjach.

Poročevalec Modic:

Visoka zbornica! Čast mi je poročati o dveh prošnjah cestnega odbora na Bledu.

O prvi prošnji radi dovolitve preložitve okrajne ceste med Spodnjim in Gornjim Gorjem, o drugi pa radi podpore 1000 K za to preložitve.

Ne bom o teh prošnjah obširnejše poročal; ker, akoravno je preložitve ceste silno potrebna vendar še ni zrela, da bi se ji že sedaj ustreči moglo. Opiram se na § 22. cestne postave z dne 28. julija 1889; po katerem je treba za preložitve okrajnih cest napraviti deželni zakon in poprej pa vpeljati vse potrebne obravnave z vdeleženci in z dotičnimi oblastmi.

Zahteva se pa tudi, da predložé cestni odbori deželnemu odboru pravočasno načrte in druge pripomočke, na podlagi katerih se potem vpeljejo obravnave.

To se pa v tem slučaju ni zgodilo, in zbog tega finančni odsek ni bil v položaju, zaproseno podporo visoki zbornici nasvetovati.

Vrnile se bodo prošnje z načrtom in troškovnikom vred deželnemu odboru, kateri bo to za deva v smislu cestne postave dognal; in šele potem bo možno postaviti konkretni predlog visoki zbornici. Nasvetujem torej v imenu finančnega odseka:

»Deželni zbor skleni:

Prošnja cestnega odbora na Bledu z dne 20. marca t. l. za dovolitev preložitve okrajne ceste med vasmí Spodnje in Gornje Gorje in prošnja z dne 18. aprila t. l. za podporo te preložitve odstopi se deželnemu odboru, da stvar pregleda in potem predloži v prihodnjem zasedanju dotična poročila in načrt zakona, in da, ako potrdi načrt nove cestne proge, v poročilu nasvetuje primerno deželno podporo iz cestnega zaklada.«

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Gospod poslanec ekszellenca baron Schwegel ima besedo

Abgeordneter Excellenz Freiherr von Schwegel:

Zur Petition des Bezirksstraßenausschusses in Beldes möchte ich mir erlauben, nur wenige Worte beizufügen.

Ich begreife vollständig den Standpunkt des Finanzausschusses, habe gegen den von ihm gestellten Antrag nichts einzuwenden. Es ist nicht möglich, früher einen Beschluss zu fassen, bevor die nothwendigen Vorlagen eingebracht werden. Nachdem diese nicht vorliegen, ist es begreiflich, dass der Finanzausschuss die Angelegenheit an den Landesauschuss zu dem Zwecke zurückweist, dass die entsprechenden Erhebungen durchgeführt und infolge derselben die weiteren Maßnahmen sowohl bezüglich Bewilligung der Durchführung dieser Straßencorrectur, als betreffs der erwähnten Subvention getroffen werden.

Ich habe mir das Wort nur deshalb erbeten, um darauf hinzuweisen, dass die Correctur, die in Frage steht, wirklich außerordentlich nothwendig und nützlich ist und nicht warm genug empfohlen werden kann. Wer die Straßensitue, um die es sich handelt, kennt und der verehrte Colleague Hochwürden Azman aus Görjach ist in der Lage, dies zu bestätigen, muss sagen, dass vielleicht nirgends eine Straße unter den Bezirksstraßen existirt, die so gefährlich ist, wie diese. Wenn ich Ihnen eine Mittheilung wiedergeben darf, die ich von der competentesten Seite in dieser Beziehung, gerade vom Collegen Hochwürden Azman erfahren habe, so werden Sie selbst davon überzeugt werden. Wenn es nämlich nicht einmal möglich war, das Gepäck eines Kaplans von Obergörjach auf dieser Straße anders zu befördern, als dass man ein Dach von einem Hause abtrug, so ist damit alles gesagt.

Wenn die Straße in einem solchen Zustande ist und wenn andererseits in einer höheren Lage absolut kein practicabler Straßengrund existirt, sondern man auf dem nackten Felsengrund fahren muss, dann glaube ich, ist jedes weitere Wort überflüssig zur Begründung dieses Antrages, den ich wärmstens der vollen Berücksichtigung des Landesauschusses zu empfehlen mir erlaube.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, gospod poročevalec?

Poročevalec Modic:

Ne.

Deželni glavar:

Predidimo torej na glasovanje.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Dalje imamo prošnjo:

k) akademičnega slikarja Mateja Sternena za podporo za potovanje v Italijo;

k) des akademischen Malers Matthäus Sternen um Subvention behufs Bereisung Italiens.

Poročevalec ces. svetnik Murnik:

Visoki zbor! Matej Sternen, absolvent slikarske akademije, obrnil se je do visokega zbora s prošnjo, v kateri omenja, da je treba, da gre v Italijo in tam prouči klasične mojstre. On se je bil učil preje umetno obrtnega slikarstva na c. kr. obrtniškem muzeju na Dunaju in se je udeležil pri več zgradbah s tem, da je tam ali sam ali v družbi s kakim kolegom napravil umetne obrtne slikarije. Tako je tudi v ljubljanskem muzeju napravil jako spretno in jako lepo sliko in s tem si je takrat dežela nad 600 gld. prihranila, ker je konkurent toliko več tirjal za isto delo. Napravil je lanskega leta tudi sliko presvitlega cesarja in letos tudi za »Mestni dom« v Ljubljani sliko cesarjevo z velikim spremstvom. Strokovnjaki, ki so videli to njegovo delo, izražajo se jako laskavo o njem in trdijo, da je mož jako nadarjen slikar in da je tedaj tudi vreden podpore, s katero mu bo omogočeno potovati v Italijo in popolniti svojo umetno vednost. Ali ker visoki zbor daje deželnemu odboru nekoliko kredita v take namene, zato je finančni odsek mnenja, da ni treba, da bi se končno rešila ta prošnja v visokem zboru, temveč nasvetuje le:

»Deželni zbor skleni:

Prošnja akad. slikarja Matija Sternen-a odstopa se deželnemu odboru priporočilno v rešitev.«

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Prošnja:

1) Glasbene Matice v Novem mestu za podporo;

1) der „Glasbena Matica“ in Rudolfswert um Subvention.

Poročevalec ces. svetnik Murnik:

Šolsko upravnništvo »Glasbene matice« v Novem mestu obrnilo se je tudi letos kakor zadnja leta do sl. deželnega zbora s prošnjo za podporo. Lanskega leta dobilo je iz deželnega zaklada 200 gld. oziroma 400 kron in od nekega dobrotnika 100 gold. ali 200 kron, in s tem poravnalo, kar je bilo dolžno. Za glasovir imajo pa vendar-le še nekoliko plačati. Učencev ima šola 120—130 in v prošnji trdi, da so to večinoma učenci c. kr. gimnazije v Novem mestu, tedaj učenci ne le iz Dolenjske, ampak tudi iz drugih krajev naše kronovine. Finančni odsek je priznal, da je dobro, ako se podpirajo pevska društva posebno seveda taka, o katerih je človek preverjen, da tudi kaj dosežejo. Na čelu šolskega upravnništva »Glasbene Matice« v Novem mestu stojé pa možje, ki niso samo veščaki v petju in v godbi, ampak tudi jako vneti za glasbo sploh. Dokler bodo ti možje stali na čelu, smemo biti preverjeni, da bodo petje in glasbo resno gojili in tudi uspehe dosegli, ki pridejo marsikomu v korist. Kakor navadno povsod je tudi v Novem mestu mnogo dijakov, ki so revni in ne morejo plačati šolnine, tako, da s tem društvu tudi odpade primeroma kakih 400 kron dohodka in vsled tega pride društvo v zadrego in je primorano prositi za podporo. Tudi gledé te prošnje je finančni odsek mnenja, da je ni treba končno rešiti v deželnem zboru, temveč, da take prošnje rešuje lahko deželni odbor, ki ima za take stvari nekaj kredita na razpolago. Z ozirom na to nasvetujem v imenu finančnega odseka:

»Deželni zbor skleni:

Prošnja šolskega upravnništva »Glasbene Matice v Novem mestu« odstopa se deželnemu odboru v rešitev.«

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s predlogom finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Sedaj pride na vrsto 6. točka dnevnega reda, katero smo prej prešli:

6. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželnega zaklada in razkazu skupne imovine za leto 1898.
(k prilogi 34.)

6. Mündlicher Bericht des Finanzaußenbüßes über den Rechnungsabchluß des Landesfondes und die Nachweisung des gesamten Vermögens für das Jahr 1898 (zur Beilage 34.)

Poročevalec Hribar:

Gledé računskega sklepa deželnega zaklada za l. 1898., o katerem govori priloga 34., dovolil si bom v imenu finančnega odseka poročati čisto na kratko, ker si finančni odsek predpostavlja, da so gospodje poslanci računski sklep že zadostno proučili in da jih torej ni treba v zbornici mučiti z dolgim razkladanjem posameznih števil. V splošnem oziru je omeniti, da se ta računski sklep jako ugodno razlikuje od računskih sklepov prejšnjih let, kajti poleg drugih rubrik, ki so prejšnja leta izkazane bile, se je letos po naročilu deželnega zbora pridodala še rubrika o neporabljenih kreditih tako, da si vsak poslanec lahko napravi točno sliko v deželnem gospodarstvu in da more preudariti, kateri zneski so deželnemu odboru še na razpolago od kreditov, ki so v prejšnjih letih bili dovoljeni. Tudi je deželni odbor v predležečem računskem sklepu nam podal nekoliko lepši razkaz skupne imovine, kakor prejšnja leta. Ta razkaz je veliko bolj inštruktiven in bolj natančen in se torej tudi v tem oziru računski sklep za l. 1898. ugodno razlikuje od prejšnjih računskih sklepov.

Kakor je iz tega računskega sklepa razvidno, zaključuje deželni zaklad koncem l. 1898. z nedostatkom 313.474 gold. 77 kr. Na strani 4. tiskanega poročila je pojasnjeno, iz česar sestoji ta nedostatek in je povedano, da prav za prav nedostatek pri gospodarjenju iznaša le 23 025 gld. 68 kr. Da je pa tako velik končni saldo kot nedostatek izkazan, prihaja od tod, ker se je pri izrednih izdatkih v poglavju 17. naslov 1, 2, 3 izdalo zastanke prejšnjih let pri raznih deželnih zavodih in zakladih in sicer vsled tega, ker je deželni zbor lanske leto naročil deželnemu odboru, da od l. 1899. naprej izpusti vse tiste rubrike, ki govorijo o zastankih začetkom in koncem leta ter deželnemu odboru podaja samo številke o rednem gospodarstvu. Zato je bilo treba, te zastanke izdati in se bodo prenesli potem v razkaz imovine, ter se prihodnje leto ne bodo več izkazali med zastanki. Če bi se zaračumba tako provedla ne bila, ne imeli bi v bodoče pravega pregleda o tem, koliko se je izdalo raznim zakladom, kakor na primer bolnišničnemu, porodnišničnemu, blazničnemu in gledališkemu zakladu in koliko ima dežela pri teh zakladih terjati.

Grajati je samo to, da se je v računskem sklepu izkazal nedostatek v fiktivni številki 313.474 gld. 77 kr. in da je potreba bilo, to številko šele s posebnim tekstom pojasnjevati. Pravilna vknjižba zahteva, da si vsakdo iz računskih sklepov more napraviti pravi pojem, pravo sliko o gospodarstvu.

Računski sklep bi moral torej kazati edino le faktični nedostatek ne pa fiktivnega. To bi se bilo doseglo, če bi se bil znesek, ki se je pri poglavju 17. iz rednih troškov izdal, sprejel od zastankov lanskega leta v dohodke in sicer na uspehe l. 1898. Ko bi se bilo to zgodilo in tako ta številka zaračunila, potem bi bila to prav čisto prehajalna številka in končni saldo bi bil edino kazal le to, kar je v resnici znašal nedostatek koncem l. 1898. Ako kdo misli, da kameralistika ne sme izkazovati nikdar v svojih številkah pravega končnega uspeha, temveč, da je potreba pri kameralistiki vedno posebnih pojasnil, je to čisto napačno mnenje, kajti kameralistika in vsako knjigovodstvo mora izkazovati edino le prave številke in dajati popolno zrcalo o tem, kar se je zaračunalo in kako se je zaračunalo. Ker pa bodo prihodnje leto te številke tako in tako iz računskega sklepa izginile, ker bomo imeli samo faktične uspehe pred seboj in ne več zastankov, ni treba dalje govoriti o tej stvari.

Kar se tiče posameznih števil, je pripomniti, da so dohodki bili veliko manjši pri prikladah na direktne davke, ker se je moralo veliko davka odpisati vsled ujim in ker je deželni zbor sklenil za pet let oprostitev od deželne priklade gledé onih hiš v Ljubljani, ki so vsled potresa škodo trpele.

Končno moram še pripomniti, da se je za porabo piva 10.925 gld. 77½ kr. manj prejelo, kakor je bilo proračunjeno. Finančni odsek je mislil, da je temu nekoliko kriva okolščina, da ni prave kontrole gledé davka na pivo v obmejnih krajih.

Nadzorstvo deželne naklade na pivo dogovorilo se je namreč z vsemi pivovarjami, da same plačujejo ta davek, katerega potem zaračunajo konsumentom. Tak dogovor je za nadzorstvo jako ugoden zaradi tega, ker veliko režijskih troškov prihrani; na drugi strani pa je vendar treba vzeti ozir na to, da pride v mnogih slučajih na tak način dežela morebiti ob naklado na pivo.

Po gorenji Savski dolini od Trbiža do Jesenic na primer dobivajo gostilničarji pivo večinoma iz Beljaka ali pa Goeško pivo iz Zaloge v Trbižu. Gostilničar gre po pivo v Trbiž, pripelje ga domu in ga toči, ne da bi bil plačal kako naklado. Sicer je neka kontrola; vendar se pa ta kontrola ne more natančno izvrševati, ker vendar za vsakim gostilničarjem, ki gre čez mejo, ne more hoditi deželni darar.

Enaki nedostatki utegnejo se tudi drugod dogajati, na primer v Radečah, kjer dobivajo gostilničarji pivo lahko iz Štajarske in pa v Krškem. Zato bo finančni odsek stavil primerno resolucijo, ki naj bi imela ta nasledek, da bi se kar se dá strogo pazilo na take manipulacije in da bi deželna naklada od piva donášala več dohodkov.

Pri dohodkih je finančni odsek tudi še opazil, da se je jako malo izterjalo posojil za šolske in za cestne zgradbe. Tukaj se je namreč manj izterjalo 8519 gld. 25 kr., kakor je bilo proračunjeno. Deželni zbor je že v seji dne 28. febr. l. 1898. naročil deželnemu odboru, naj strogo izterjava ta posojila in naj zarad tega, da ničesar ne opusti gledé izterjevanja teh posojil, zlasti, da bi se obroki ne zamudili, napravi posebno skadenčno knjigo, v kateri bi imeli zapisani biti dolžniki, dolžni zneski, obroki, pogoni, in v kateri naj bi bila rubrika, kedaj je bil kdo opominjan in kako se je nadalje postopalo.

Kakor sem se informoval, te knjige še ni; končno stvar tudi ni tako nujna, ker je prostora v drugih knjigah, kjer bi se to lahko zabilježevalo. Zatrjuje se pa, da so tako veliki zastanki vsled tega nastali, ker je deželno knjigovodstvo preobloženo. Če je temu res tako, naj deželni odbor, kakor se glasi resolucija, ki jo bo stavil finančni odsek, premišlja, ali ne bi kazalo, da bi se deželnemu knjigovodstvu delo olajšalo s tem, da se najame ena ali če potreba še dve novi moči; kajti funkcioniranje knjigovodstva, ki ima skrbeti za izterjanje posojil, je tako važno, da se ni treba plašiti nekoliko večjih izdatkov za najetje onih sil. Sicer je pa finančni odsek mnenja, da naj bi deželni odbor skrbel zanaprej, da bodo ljudje posojila za šolske zgradbe in cestne namene pravočasno vračali, kajti čimdalje se vračila odlašajo, tembolj se ljudje navajajo nerednosti. Če kdo vzame posojilo, mora biti prepričan, da ga je treba tudi vrniti in pravočasno vrniti. In ljudi je treba navajati, da store svojo dolžnost. Ako pa deželni odbor ljudem sam daje potuho s tem, da ne izterjava posojil in da predolgo čaka na vračila, ne odgaja ljudi k pravilnemu gospodarstvu, temveč jih celo razvaja tako, da se potem dotičnik, pa naj bo posamezna šolska občina ali posamezni cestni odbor, ali pa posamezna oseba, ne zaveda zadostno svojih dolžnosti. Delovanje deželnega odbora in deželnega zbora pa bodi tako, da se bo ljudstvo vzgajalo in ne da bi se v nasprotnem zmislju nanj uplivalo.

Pri troških se je finančni odsek prepričal, da je deželni odbor v par slučajih več izdal, kakor bi bil smel po proračunu izdati. Tudi to se finančnemu odseku ne vidi prav in bo v tem smislju stavil svojo resolucijo.

Druga o računskem sklepu deželnega zaklada za l. 1898. nimam ničesar pripomniti. V pojasnjevanje posameznih števil se ne bom spuščal; splošno pa se bo o deželnem gospodarstvu pri proračunu deželnega zaklada za tekoče leto obširneje govorilo.

Po teh opazkah predlagam:

»Deželni zbor skleni:

1. Računski sklep deželnega zaklada za l. 1898.	
z dohodki	1,857.046 gld. 49½ kr.
ter izdatki	2,170.521 „ 26½ „
tedaj z nedostatom . . .	313.474 gld. 77 kr.
se odobri.	

2. Razkaz skupne imovine koncem leta 1898.	
z aktivni	2,847.145 gld. 77½ kr.
ter s pasivi	866.744 „ 02½ „
tedaj s čisto imovino . .	1,980.398 gld. 75 kr.
vzame se na znanje.	

3. Deželnemu odboru se naroča poskrbeti zato, da se bo kar najnatančneje mogoče izvrševala v obmejnih krajih kontrola o vpeljanem in v pivovarnah nezadacanem pivu.

4. Deželnemu odboru se naroča, da v proračun postavljena povračila posojil za šolske in cestne zgradbe vestno izterjava in da brez dovoljenja deželnega zbora ne dovoljuje podaljšanih rokov.

5. Deželnemu odboru se naroča ravnati se vedno strogo po odobrenih proračunih in izogibati se skrbno vsakršnega prekoračenja dovoljenih mu kreditov.»

Deželni glavar:

Otvorjam splošno razpravo.

Želi kdo besede?

Gospod poslanec dr. Schaffer ima besedo.

Abgeordneter Dr. Schaffer:

Ich möchte mir eine ganz kurze Bemerkung erlauben zu der letzten der vorgebrachten Resolutionen, welche dahin geht, daß der Landesauschuß sich immer streng an die bewilligten Credite halten und jede Ueberschreitung in dieser Richtung vermeiden soll. Ich glaube, dies ist der Wortlaut der Resolution.

Der Anlaß zur Fassung dieser Resolution im Finanzausschuß war der, daß beim Titel „Unterstützungen für Schulbauten“, wo eine Summe von 6000 fl. nach dem Beschluß des Landtages alljährlich zu verausgaben ist, auch noch der Betrag von 2000 fl. als angegeben erscheint, welcher an die Gemeinde Slavina gezahlt worden ist als Darlehen zum Ankaufe eines Grundes für die neue Schule.

Ich will nicht davon sprechen, ob diese Summe von 2000 fl. richtig an dieser Stelle zu verrechnen war, nachdem es sich hier nicht, wie ich bereits hervorgehoben habe, um eine Schulbaufubvention handelt, sondern um ein unverzinsliches Darlehen, welches auf fünfjährige Rückzahlungsraten à 400 fl. gewährt worden ist. Ueber diese buchhalterische Frage will ich, wie gesagt, nicht sprechen; aber ich constatire, daß der Landesauschuß diese Ausgabe gemacht hat auf Grund einer Petition, die früher im Landtage verhandelt worden ist, wo bereits principiell von der Summe von 2000 fl. die Rede war und nur, weil die übrigen Voraussetzungen nicht klar gestellt waren, der Landesauschuß beauftragt wurde nähere Erhebungen zu pflegen und dann auch ein entsprechendes Darlehen zu geben.

Ich habe diesen Umstand deshalb constatirt, um klar zu stellen, daß der Landesauschuß in diesem Falle die ihm zukommenden Befugnisse keineswegs überschritten, son-

bern bei Gewährung des Darlehens im Sinne der bezüglichlichen Verhandlungen, die im Landtage vorausgegangen sind, gehandelt hat.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede o splošni razpravi?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, ima gospod poročevalec besedo.

Poročevalec Hribar:

Nasproti besedam gospoda poslanca dr. Schafferja imam le toliko pripomniti, da mi je znano, da je to bilo posojilo, upam pa, da se je to posojilo v nastopnem letu tako zaračunilo, da so se drugim občinam dali manjši zneski. Če se je to tako zgodilo, potem je deželni odbor čisto pravilno postopal.

Sicer pa za to resolucijo ni bila samo ta točka merodajna, temveč so še nekatere druge točke, pri katerih je deželni odbor dovoljene mu kredite prekoračil. Sicer pa po mojem mnenju nikakor ne škoduje pri naših slabih finančnih razmerah deželni odbor od leta do leta opominjati, naj nikari ne prekoračuje dovoljenih kreditov, temveč naj skuša raje kjerkoli mogoče še kaj prihraniti.

Deželni glavar:

Prosim gospoda poročevalca, da preide v nadrobno razpravo.

Poročevalec Hribar:

(bere: — liest:)

„Deželni zbor skleni:

1.) Računski sklep deželnega zaklada za leto 1898	
z dohodki	1.857.046 gld. 49 $\frac{1}{2}$ kr.
ter izdatki	2.170.521 „ 26 $\frac{1}{2}$ „
tedaj z nedostatkom . . .	313.474 gld. 77 kr.
se odobri.“	

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s tem predlogom, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Hribar:

(bere: — liest:)

„2.) Razkaz skupne imovine koncem leta 1898	
z aktivni	2.847.145 gld 77 $\frac{1}{2}$ kr.
ter s pasivi	866.744 „ 02 $\frac{1}{2}$ „
tedaj s čisto imovino . .	1.980.398 gld. 75 kr.
vzame se na znanje.“	

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrujejo temu predlogu, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Hribar:

(bere: — liest:)

„3.) Deželnemu odboru se naroča poskrbeti za to, da se bo kar najnatančneje mogoče izvrševala v obmejnih krajih kontrola o vpeljanem in v pivovarnah nezadacanem pivu.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s tem predlogom, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Hribar:

(bere: liest:)

„4.) Deželnemu odboru se naroča da v proračun postavljena povračila posojil za šolske in cestne zgradbe vestno izterjava in da brez dovoljenja deželnega zbora ne dovoljuje podaljšanih rokov.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrujejo temu predlogu, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Hribar:

(bere: — liest:)

„5.) Deželnemu odboru se naroča, ravnati se vedno strogo po odobrenih proračunih in izogibati se skrbno vsakršnega prekoračenja dovoljenih mu kreditov.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo temu predlogu, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto in s tem je 6. točka dnevnega reda rešena.

Na vrsto pride točka:

9. Utemeljevanje samostalnega predloga gospoda poslanca viteza Langerja in tovarišev, da se izda novela k lovskemu zakonu za Kranjsko (k prilogi 46.).

9. Begründung des selbständigen Antrages des Herrn Abgeordneten Ritter von Langer und Genossen, betreffend die Erlassung einer Novelle zum krainischen Jagdgesetze (zur Beilage 46.).

Ich bitte den Herrn Abgeordneten Ritter von Langer, seinen Antrag begründen zu wollen.

Abgeordneter Ritter von Langer:

Hohes Haus! Wie es den Herren bekannt ist und wie auch des öftern im Hause bereits gesprochen worden ist, steht der Weinbau nun auf einer ganz anderen Grundlage, als er in früherer Zeit gestanden ist. Während in früherer Zeit die Rebe eine unwürdige wurzelechte Pflanze war, deren Cultur nicht allzugroße Kosten verursacht hat und dabei doch ein Erträgnis abwarf, ist die Rebe heutzutage fast ein Kunstproduct geworden, entstanden aus der Veredelungsmethode und ist die Bearbeitung und Behandlung derselben eine ganz außerordentlich erschwerte, eine außerordentlich theure geworden. Während man in früherer Zeit den Weingarten nicht eigentlich Garten nennen konnte, sind infolge der jetzt nothwendigen Bearbeitung thatsächlich Weingärten zu Gärten geworden, wo die amerikanische veredelte Rebe gepflanzt wird.

Meine Herren! Land und Staat haben bei dieser grundlegenden Veränderung, die stattgefunden hat, bei dieser Krisis des Weinbaues in ergiebiger Weise der Landbevölkerung unter die Arme gegriffen und thun dies auch weiter. Aber es handelt sich nicht nur um die Wiederherstellung der Weingärten, sondern auch um ihre Erhaltung.

Diese neuen Weingärten haben unzählige Feinde. Dazu gehören, abgesehen von der Reblaus selbst, die mit den amerikanischen Reben mitimportierte Peronospora, die durch die Edelreiser nach Krain importierte Didiumkrankheit, ferner Sauerwürmer, die sich in Krain immer mehr verbreiten und verschiedene andere Schädlinge. Gegen die Peronospora wird Kupfer, gegen Didium Schwefel, gegen die Sauerwürmer Birexum angewendet, mit einem Worte man hat Mittel gegen diese Krankheiten und Schädlinge und sucht immer nach neuen Mitteln, um dieselben zu vernichten. Es gibt aber ein Thier, welches den Weingärten

schädlich ist, jedoch unter gesetzlichem Schutze steht. Dieses Thier ist der Hase. Es thut mir, meine Herren, wirklich leid, daß ich in Erfüllung meiner Pflicht als Abgeordneter dazu berufen bin, dieses mir so sympathische Thier (Veselost. — Heiterkeit.) hier derart zu verschwärzen, daß ich dadurch geradezu zum Morde gegen dasselbe anreize (Ponovljena veselost. — Erneuerte Heiterkeit). Aber veränderte Verhältnisse haben auch veränderte Maßnahmen zur unausweichlichen Folge. Die Landescultur steht höher als das Jagdvergnügen. (Poslanec Lenarčič: — Abgeordneter Lenarčič: „Dobro!“) Infolge dessen habe ich den Antrag gestellt, den ich eben jetzt zu besprechen habe. Wieso dieser Hase jetzt einen größeren Schaden verursacht als früher — man könnte mir einwenden: Früher waren doch auch Hasen, warum ist nicht früher dieser Antrag gestellt worden — ist erklärlich. Der Grund ist der, daß die frühere Rebe eine wurzelechte Rebe war und wenn sie beschädigt wurde, auf Grund eines neuen Triebes wieder aufgebaut werden konnte. Nun aber ist sie veredelt und hat, sowie das Edelreis zerstört ist, gar keinen Wert mehr.

Die Beschädigungen von Edelreben durch einen Hasen sind aber mitunter ganz empfindliche Schäden; es können hübsche Flächen durch ein solches Thier in einer Nacht verdorben werden. Sie werden mir freilich antworten: „Im Jagdgesetze wird bestimmt, daß Entschädigung geleistet wird.“ Das ist richtig. Entschädigung wird geleistet und muß geleistet werden, und der Betreffende wird auch die vollste Entschädigung für die Rebe bekommen, die im zweiten Jahre 70—80 K werth ist. Was hat aber der Weinbauer davon, wenn er das ersetzt bekommt, was er vor zwei Jahren im Sack gehabt hat? Hat er denn seinen Weingarten angelegt, damit er das zurückbekommt, was er ausgelegt hat? Er hat doch den Weingarten angelegt, damit er sein Capital verwehre und wenn die Reben nun vernichtet sind, so hat er zwei Jahre seines Lebens verloren. Geschieht dies aber öfters, so wird er es ganz und gar aufgeben, in diesem Zweige weiter zu arbeiten.

Ich glaube, daß in dieser Richtung eine Gesetznovelle eine Aenderung schaffen kann und zwar eine Aenderung für diejenigen Katastralgemeinden, wo bedeutenderer Weinbau betrieben wird. (Poslanec Lenarčič: — Abgeordneter Lenarčič: „In ganz Krain.“) Auf alle anderen Katastralgemeinden hat dies keinen Bezug.

Es ist eine ähnliche Bestimmung im Jagdgesetze von Niederösterreich enthalten, welche im dortigen Landtage als Regierungsvorlage eingebracht worden war. Ähnliche Bestimmungen enthält auch das neu beschlossene Jagdgesetz von Steiermark, eben mit Rücksicht auf Untersteiermark, wo Weinbau betrieben wird, nur mit dem Unterschiede, daß es dort heißt, über Auftrag der Gemeindevertretung oder des Landesauschusses kann die Regierung anordnen, daß der Jagdbesitzer, der Jagdpächter verpflichtet ist, selbst während der Schonzeit den Hasen in der betreffenden Katastralgemeinde entsprechend zu vermindern.

Diese letztere Bestimmung ist in Niederösterreich und Steiermark möglich, bei uns aber nicht und zwar wegen der Art der Jagd. Während dort, im Falle der Jagd, inhaber den Auftrag erhält, die Hasen in einer Katastralgemeinde abzuschießen, dieser mit Treibern oder Vorstehern die Weinberge abjagt, ist diese Art der Jagd bei uns nicht durchführbar, sondern in Unterkrain, wo Wein-

bau eben vorkommt, ist die einzige Jagdweise die mit Brafehunden. Wenn aber eine Bestimmung bei uns beschlossen würde, gleich der in Niederösterreich, so würde man vom Regen in die Traufe kommen, weil darnach der Jagdinhaber während des ganzen Jahres das Recht und die Pflicht hätte, die Weingärten durchzubraten und die Hunde würden noch mehr Schaden machen als die Hasen. (Poslanec Povše: — Abgeordneter Povše: „Gewiss“!). Bei uns ist eine Abhilfe nur möglich durch Aufnahme der Bestimmung, dass die Hasen in solchen Catastralgemeinden überhaupt nicht zu dem jagdbaren Wild gerechnet, sondern von jedem einzelnen Weingartenbesitzer zum Schutze seines Weingartens abgefangen und von beeideten Weingartshütern geschossen werden können, aufdass diese Thiere der Landescultur zu Liebe in solchen Gemeinden vermindert werden.

Nun heisst es in meinem Antrage „Catastralgemeinden mit hervorragendem Weinbau.“ Darunter meine ich und spreche es im Antrag aus, Catastralgemeinden, in welchen 5 % oder mehr der Grundsteuer unterworfenen Bodenfläche nach Abrechnung der Culturgattung Wald, dem Weinbau gewidmet ist. Diese Ziffer von 5 % ist den steierischen Verhältnissen entnommen, welche mit unseren Weinbaureibenden Gegenden ziemliche Aehnlichkeit haben.

Ich bitte also, meine Herren, diesen meinen selbstständigen Antrag dem Verwaltungsausschusse zuzuweisen, welchem ich die Berathung dieses Antrages auf das wärmste empfehlen möchte. (Odobravanje. — Beifall.)

Deželni glavar:

Gospodje, ki so za to, da se predlog gospoda poslanca viteza pl. Langerja izroči upravnemu odseku, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

10. Priloga 54. Poročilo upravnega odseka o premembu zakona z dné 11 avgusta 1890, dež. zak. št. 4 leta 1891., o povzdigi reje goveje živine (k prilogi 2.) in o dotični prošnji društva avstrijskih živinozdravnikov.

10. Beilage 54. Bericht des Verwaltungsausschusses wegen Aenderung des Gesetzes vom 11. August 1890, L. G. Bl. Nr. 4 de 1891, betreffend die Hebung der Rindviehzucht (zur Beilage 2) und über die diesbezügliche Petition des Vereines der österreichischen Thierärzte.

Poročevalec Lenarčič:

Visoka zbornica! V prilogi 2. podaje nam deželni odbor utemeljevanje, zakaj se mu je zdelo potrebno predložiti visoki zbornici spremembo zakona o povzdigi reje goveje živine. V resnici se je od tedaj, odkar imamo deželni zakon v deželi v veljavi,

živinoreja precej povzdignila, ali pokazali so se nekateri nedostaki, katerim treba v okom priti s tem, da se dá neko novelo k zakonu z leta 1891. Upravni odsek je pretresaval to novelo in se v obče strinja s predlogom, kakor ga imamo tukaj v prilogi 2., le nekatere točke je bilo treba v tem načrtu premeniti in priloga 54. nam kaže te spremembe. Gledé potrebe spremembe zakona ne bom obširno govoril, kajti v tiskanem poročilu samem je že vse natančno obrazloženo, kar bi bilo v utemeljevanje treba in zato predlagam samo, da se otvori splošna razprava.

Deželni glavar:

Otvorjam splošno razpravo.

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospoda poročevalca, da prestopi v nadrobno razpravo.

Poročevalec Lenarčič:

§§ 1. in 2. zakona z leta 1890. se ne spreminjata. § 3. pa se sedaj po predlogu upravnega odseka glasi tako-le:

„§ 3.

Vsaka občina ima dolžnost, za živino, nahajajočo se v nje ozemlju, potrebno število bikov plemenjakov sama nakupiti in vzdrževati, v kolikor ne zadostujejo za to živino rabljeni zasobni biki plemenjaki, ki so v občini.

Stroški za nakup in vzdrževanje občinskih bikov plemenjakov imajo se, v kolikor za njih pokritje ne zadostujejo iz njih porabe izvirajoči prejemki (junčevina), takse za živinske potne liste, globe radi prestopkov proti temu zakonu, potem morebiti iz javnih zakladov dovoljene podpore in drugi dohodki, pokriti iz občinske blagajne.

§ 3.

Jede Gemeinde ist verpflichtet, für das in ihrem Gebiete befindliche Vieh die erforderliche Anzahl Zuchtstiere selbst anzuschaffen und zu erhalten, insofern die vorhandenen für dasselbe verwendeten Privatzuchtstiere nicht hinreichen.

Die Anschaffungs- und Erhaltungskosten für Gemeindezuchtstiere sind, insofern zu deren Bedeckung die aus der Verwendung derselben erzielten Einnahmen (Sprungtaxen), Viehpastagen, Geldstrafen wegen Uebertretungen dieses Gesetzes, dann etwaige aus öffentlichen Fonds bewilligte Unterstützungen und sonstige Zuflüsse nicht hinreichen, aus der Gemeindecasse zu bedecken.“

Prosim, da se ta paragraf sprejme.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s predlogom upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen)

§ 3. je sprejet.

Poročevalec Lenarčič:

(bere: — liest:)

„§ 7.

Da se razsodi, če so biki dobri za plemenitev, morajo jih njih posestniki (privatni posestniki ali občine) vsako leto pripeljati pred komisijo, katera se določen in poprej primerno razglašen dan zbere v glavnem kraju vsakega sodnega okraja in, ako se zaradi daljave posameznih občin spozna za potrebno, dogovorno z zastopi dotičnih občin, tudi v drugih krajih istega okraja.

Ta komisija mora biti sestavljena iz načelnika političnega okrajnega oblastva, oziroma iz župana mestne občine s svojim statutom, kateri je izročeno politično uradno poslovanje, ali iz njegovega namestnika kot načelnika, iz enega zvedenega živinorejca in iz živinskega zdravnika.

Komisijne ude, razven načelnikov, kakor tudi njih namestnike imenuje za vsak politični okraj deželni odbor, zaslišavši poprej osrednji odbor c. kr. kmetijske družbe na dobo treh let.

§ 7.

Behufs Entscheidung über die Eignung der Stiere zur Zucht haben die Besitzer (Private oder Gemeinden) dieselben alljährlich einer Commission vorzuführen, welche an einem zu bestimmenden und gehörig bekannt zu machenden Tage in dem Hauptorte jedes Gerichtsbezirkes und, wenn es mit Rücksicht auf die Entfernung einzelner Gemeinden nothwendig erscheint, im Einverständnisse mit deren Vertretungen, auch in anderen Orten desselben zusammentritt.

Diese Commission hat aus dem Vorsteher der politischen Bezirksbehörde, beziehungsweise dem Bürgermeister der mit der politischen Amtsführung betrauten Stadtgemeinde mit eigenem Statut, oder dessen Stellvertreter als Obmann, aus einem sachkundigen Viehzüchter und aus einem Thierarzte zu bestehen.

Die Commissionsmitglieder, außer den Obmännern sowie die Ersatzmänner derselben ernennt für jeden politischen Bezirk der Landesauschuss nach vorläufiger Vereinbarung des Centralausschusses der f. f. Landwirtschaftsgesellschaft auf die Dauer von drei Jahren."

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Gospod poslanec Zelen ima besedo.

Poslanec Zelen:

Visoki deželni zbor! Namen popravka tega zakona je povzdiga živinoreje. Za pravo povzdigo ži-

vinoreje po licencovanju juncev se mi drugi odstavek § 7. ne zdi umesten. Ta paragraf odločava samo tri osebe v licencovalno komisijo, namreč načelnika političnega oblastva kot načelnika komisije ali župana mestnih občin s svojimi statuti, živinozdravnika in enega veččaka živinorejca. Po mojem zapopadku okrajni glavar ali sploh politični uradnik nima vednosti v praktični živinoreji in ravno tako tudi ne živinozdravniki. Oni imajo k večjemu teoretično vednost in potem takem bo v komisiji samo jeden pravi veččak, namreč tisti, katerega deželni odbor izbere in če deželni odbor pravega ne izbere, ne bo nobenega praktičnega veččaka v komisiji. Jaz sem že v upravnem odseku predlagal, da bi ostal ta odstavek, kakor je v zakonu z l. 1891., pa nisem mogel prodreti. V ti komisiji mora biti ud ali član vsaj v toliko veččak, da pogleda živino, ki se pripelje, na vse strani in preudari, ali je žival sposobna za plemenitev. Ali za to nimata niti okrajni glavar oziroma njegov namestnik, niti živinozdravnik zadostnega praktičnega znanja (Poslanec Povše: — Abgeordneter Povše: Oho!)

Praktičen živinorejec živinozdravnik ni, in potem bo samo jeden praktičen izvedenec v komisiji. Jaz bi torej visoko zbornico prosil, da bi se drugi odstavek § 7. glasil tako-le:

„Ta komisija mora biti sestavljena iz načelnika političnega oblastva, oziroma iz župana mestne občine s svojim statutom, kateri je izročeno politično uradno poslovanje, ali iz njegovega namestnika kot načelnika tej komisije, iz dveh zvedenih živinorejcev in iz živinozdravnika, oziroma njenih namestnikov.“

Deželni glavar:

Gospod poslanec Jelovšek ima besedo.

Poslanec Jelovšek:

Glavni namen, da se je napravil novi načrt, po katerem se ima spremeniti zakon z leta 1891., je bil pač ta, da bi se kolikor mogoče pomanjšali troški za licencovalno komisijo in čuditi se moram, da gospod poslanec Zelen, ko se gre za to, da se troški zmanjšajo, kot poslanec kmetijskih občin hoče postaviti te troške na tisto višino, kakor so jo imeli prej. Le vse polno članov naj se natlači v komisijo in ljudje naj pa plačujejo!

Odločno torej prosim visoko zbornico, da naj bi kaj takega ne sklenila, kakor gospod poslanec Zelen predlaga, ker je popolnoma dovolj, da so v komisiji okrajni glavar, živinozdravnik in jeden izvedenec.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Zelen ima besedo.

Poslanec Zelen:

Meni se jako čudno vidi, da je ravno gospod poslanec Jelovšek proti mojemu predlogu. On dobro zapopade vse, kar sem povedal, pa neče zapopasti. (Smeh. — Gelächter.) Gospod Jelovšek se je spodtikal nad troški. Gospoda moja, brez troškov ni nikjer nič in pri taki stvari, ko se gre za povzdigo živinoreje, trgati se za jeden goldinarček, se mi zdi ravno tako, kakor če bi medved muhe lovil, da se bo nasisil. (Veselost. — Heiterkeit.) Jaz mislim da je moj predlog umesten in da ga visoka zbornica sprejme.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Povše ima besedo.

Poslanec Povše:

Jaz bi ne bil posegel v debato, ako ne bi bil stavljen preminjalni predlog gospoda poslanca Zelena. Izreči pa moram, da je povod tej zakonski noveli jedini ali vsaj v prvi vrsti vedno bil razlog, da stanejo te licencovalne komisije preveč, kar se je ponovljeno izrazilo v deželnem zboru, na občnem zboru kmetijske družbe in v mnogih peticijah. — Menim torej, da ima vsak zastopnik kmetskih občin dolžnost, ozirati se na te pogoste vsestranske pritožbe in pri sestavi komisije gledati na to, da pride v komisijo kolikor mogoče malo udov, da ne bo preveč troškov. (Poslanec Jelovšek: — Abgeordneter Jelovšek: Tako je!) Prijatelj gospod Zelen je izrekel trdo sodbo o živinozdravnikih in pripisuje le praktičnemu kmetovalcu sposobnost presojati dotične plemenske živali. Jaz menim, da se živinozdravniku, ki je vendar absolviral višjo živinozdravniško šolo, mora pripisati toliko znanja, da bo kot anatom spoznal telesne sposobnosti dotične živali, sicer se pa neha vsa vrednost živinozdravnikov. Torej ta sodba gospoda predgovornika Zelena je bila vendar preostra in nepravilna. Če kdo, je ravno živinozdravnik poklican soditi o telesni kvaliteti dotične plemenske živali (Poslanec dr. Tavčar: — Abgeordneter Dr. Tavčar: Ali pa Zelen! — Veselost. — Heiterkeit.), in dotični kmetovalec je komisiji le iz praktičnih ozirav prideljen, dočim okrajni glavar oziroma njegov zastopnik dotične obravnave vodi. Sicer pa polagajo okrajna glavarstva vsako leto deželnemu odboru izkaze dotičnih obravnav, v katerih je zapisano, kako se je licencovanje izvršilo, in kolikor sem jaz imel priliko opazovati, smemo reči, da je iz vseh okrajev 99% protokolov soglasnih in da se skoro nikdar mnenja zdravnika in izvedencev ne križajo. Kar je dobro, je dobro, kar je slabo, je pa slabo in to morata končno oba priznati. Da občni želji kmetovalcev po vsej deželi ustrezemo, naj vsaj mi zastopniki kmetskih občin ne silimo na to, da bi se komisija po nepotrebnem podraževala.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?
(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)
Ker ne, ima gospod poročevalec besedo.

Poročevalec Lenarčič:

Ker sta že oba gospoda predgovornika zavrčala utemeljevanje preminjalnega predloga gospoda poslanca Zelena, ne kaže, da bi jaz še nadalje ta predlog pobijal, ampak hočem le še nekaj omeniti, da zavrnem neko očitano nasproti deželnemu odboru, akoravno ni moja naloga, braniti deželni odbor.

Gospod poslanec Zelen je rekel, da se je bati, da bi deželni odbor ne imenoval „izvedencev“ v dotično komisijo. Jaz mislim, da te bojazni pač ni treba imeti, to se ne bo zgodilo, da deželni odbor ne bi imenoval veččaka v dotično komisijo. Gledé formalnega popravka samega pa bi hotel le toliko omeniti, da gospod predlagatelj ni natančno premislil, kaj je tu nasvetoval, kajti v njegovem predlogu je tudi govorjenje o nekaterih „namestnikih“ živinozdravnikov. Ne vem, koga je mislil, mislim pa, da se mu je to samo po pomoti vrnilo v predlog, in jaz torej v imenu upravnega odseka zagovarjam prvotno besedilo tega paragrafa in prosim, da bi visoka zbornica to prvotno besedilo sprejela.

Deželni glavar:

Najprej bomo glasovali o spreminjalnem predlogu gospoda poslanca Zelena, da bi se drugi odstavek § 7. glasil tako-le:

(bere: — liest:)

„Ta komisija mora biti sestavljena iz načelnika političnega oblastva, oziroma iz župana mestne občine s svojim statutom, kateri je izročeno politično uradno poslovanje, ali iz njegovega namestnika kot načelnika te komisije, iz dveh zvedenih živinorejcev in iz živinozdravnika, oziroma njenih namestnikov.“

Gospodje, ki pritrujejo temu predlogu, izvolijo ustati.

(Se odkloni. — Wird abgelehnt.)

Predlog je padel.

Sedaj prosim glasovati o besedilu § 7., kakor ga je predlagal gospod poročevalec in prosim gospode poslance, ki sprejmejo § 7. po odsekovem predlogu, da izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Lenarčič:

(bere: — liest:)

„§ 8.

O tem, je li bik dober za pleme, razsodi komisija na podstavi javno izvršene preiskave končno veljavno z večino glasov.

Kadar se bik spozna za dobrega, mora komisija v ta namen, da se rabi za plemenitev, njega posestniku brezplačno izdati doputtni list (licenco), kateri

je veljaven dotlej, dokler komisija morebiti ne spozna za potrebno, da se pripelje bik znova pred njo, da razsodi o njega daljni pripravnosti.

Komisija mora nadalje o bikih, spoznanih za pripravne, spisovati poseben zapisek in njih stajališča vsako leto v obsežju odkazanega ozemlja razglasiti na način, navaden v tistem kraju.

Okrajna glavarstva, oziroma mestni magistrat imajo pravico, tekom leta izdajati začasne dopustne liste na podlagi izjave okrajnega živinozdravnika, oziroma mestnega živinozdravnika, kateri imajo veljati do prihodnjega rednega licencovanja.

Stroške za tako naknadno licencovanje imajo nositi dotični gospodarji bikov, ako so izrečno zahtevali naknadno licencovanje in ako ni bilo mogoče okrajnemu živinozdravniku o priliki kakega drugega službenega pota v dotični kraj ogledati bika.

§ 8.

Ueber die Eignung eines Stieres zur Zucht entscheidet die Commission auf Grund der öffentlich vorgenommenen Untersuchung endgiltig nach Mehrheit der Stimmen.

Wird ein Stier für geeignet erkannt, so hat die Commission zum Zwecke der Verwendung desselben zur Zucht dem Besitzer den Erlaubnisschein (Licenz) unentgeltlich auszustellen, welcher so lange gilt, bis nicht etwa die Commission die neuerliche Vorführung des Stieres behufs Entscheidung über dessen fernere Eignung für nothwendig erachtet.

Die Commission hat ferner über die geeignet befundenen Stiere ein eigenes Register zu führen und die Standorte derselben alljährlich im Bereiche des zugewiesenen Gebietes in ortsüblicher Weise zu veröffentlichen.

Die Bezirkshauptmannschaften, beziehungsweise der Stadtmagistrat sind berechtigt, im Laufe des Jahres provisorische Lizenzscheine auf Grundlage der Aeußerung des Bezirksthierarztes, beziehungsweise des städtischen Thierarztes auszustellen, welche bis zur nächsten ordentlichen Lizenzierung Geltung haben.

Die Kosten für eine solche Nachlicenzierung haben die betreffenden Stierbesitzer zu tragen, wenn sie die Nachlicenzierung ausdrücklich verlangt haben und wenn dem Bezirksthierarzte gelegentlich eines anderen Amtsweges in den betreffenden Ort die Untersuchung des Stieres nicht möglich war."

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

Gospod poslanec Jelovšek ima besedo.

Poslanec Jelovšek:

Usojal bi si predlagati, da bi se zadnji odstavek § 8. glasil sledeče:

"Stroške za tako naknadno licencovanje imajo nositi dotični gospodarji bikov, ako so izrečno zahtevali naknadno licencovanje in ako ni bilo mogoče okrajnemu živinozdravniku o priliki kakega drugega povoda v dotičnem kraju ogledati bika.

Die Kosten für eine solche Nachlicenzierung haben die betreffenden Stierbesitzer zu tragen, wenn sie die Nachlicenzierung ausdrücklich verlangt haben und wenn dem Bezirksthierarzte gelegentlich eines anderen Anlasses in dem betreffenden Orte die Untersuchung des Stieres nicht möglich war.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, gospod poročevalec?

Poročevalec Lenarčič:

Jaz se strinjam s preminjalnim predlogom gospoda poslanca Jelovškega in prosim, da se zadnji odstavek § 8. sprejme v od njega nasvetovani obliki.

Deželni glavar:

Ker se gospod poročevalec strinja s predlogom gospoda poslanca Jelovškega, nam je torej glasovati o § 8. kakor ga je prečital gospod poročevalec, s spremembo, katero je nasvetoval gospod poslanec Jelovšek gledé zadnjega odstavka tega paragrafa.

Gospodje poslanci, ki potrjujejo § 8. v tej obliki, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Prosim gospoda poslanca, da nadaljuje.

Poročevalec Lenarčič:

(bere: — liest:)

„§ 10.

Stroški dopuščevalne komisije se imajo pokriti iz občinske blagajne tistih občin, za katere se je komisija sešla, da preišče biko plemenjake.

Kadar se snide komisija v isti namen na prošnjo posameznih posestnikov plemenskih bikov razen določenega časa, plačati morajo oni sami dotične stroške.

§ 10.

Die Kosten der Lizenzierungscommission sind aus der Gemeindecasse jener Gemeinden, für welche die Commission behufs Untersuchung der Zuchtthiere zusammengetreten ist, zu bedecken.

Tritt die Commission zu demselben Zwecke auf Ansuchen einzelner Besitzer von Zuchtthieren außer der festgesetzten Zeit zusammen, so haben dieselben allein die betreffenden Kosten zu tragen.

(Obvelja. — Angenommen.)

„§ 16.

Govejo živino pasti skupaj s preišči na javnih pašnikih je prepovedano pod globo od dveh do desetih kron.

§ 16.

Das Weiden des Rindviehes gemeinschaftlich mit dem Borstenvieh auf öffentlichen Weideplätzen ist bei einer Geldstrafe von zwei bis zehn Kronen verboten."

(Obvelja. — Angenommen.)

„§ 20.

Zvrševati kazenska določila tega zakona pristaje c. kr. okrajnim glavarstvom, oziroma mestnemu magistratu.

§ 20.

Die Handhabung der Strafbestimmungen dieses Gesetzes steht den k. k. Bezirkshauptmannschaften, beziehungsweise dem Stadtmagistrate zu."

(Obvelja. — Angenommen.)

„§ 21.

Izterjane globe se stekajo v poseben živinorejski zaklad tiste občine, v katere ozemlji je bil storjen prestopok.

§ 21.

Die eingebrachten Strafbeträge fließen in einen eigenen Viehzuchtsfond jener Gemeinde, in deren Gebiete die Uebertretung begangen wurde."

(Obvelja. — Angenommen.)

„Člen I.

§§ 3., 7., 8., 10., 16., 20. in 21. zakona z dné 11. avgusta l. 1890., dež. zak. št. 4. iz l. 1891., razveljavljajo se v svoji dosedanji besedi in se imajo glasiti:

Artikel I.

Die §§ 3, 7, 8, 10, 16, 20 und 21 des Gesetzes vom 11. August 1890, L. G. Bl. Nr. 4 de 1891, werden in ihrer gegenwärtigen Fassung außer Kraft gesetzt und haben zu lauten:"

(Obvelja. — Angenommen.)

„Člen II.

Ta zakon stopi v veljavo z dnem svoje razglasitve.

Artikel II.

Dieses Gesetz tritt mit dem Tage der Kundmachung in Wirksamkeit."

(Obvelja. — Angenommen.)

„Člen III.

Mojima ministroma za poljedelstvo in za no-tranje stvari je naročeno, zvršiti ta zakon.

Artikel III.

Mit dem Vollzuge dieses Gesetzes sind Meine Minister für Ackerbau und für Inneres beauftragt."

(Obvelja. — Angenommen.)

Po nasvetu deželnega zbora Svojo vojvodine Kranjske ukazujem tako:

Ueber Antrag des Landtages Meines Herzogthumes Krain finde ich anzuordnen, wie folgt:

(Obvelja. — Angenommen.)

„Zakon

z dné

veljaven za vojvodino Kranjsko,

s katerim se spremené §§ 3., 7., 8., 10., 16., 20. in 21. zakona z dné 11. avgusta l. 1890., dež. zak. št. 4 iz l. 1891., o povzdigi reje goveje živine.

(Obvelja. — Angenommen.)

Gesetz

vom

wirksam für das Herzogthum Krain,

mit welchem die §§ 3, 7, 8, 10, 16, 20 und 21 des Gesetzes vom 11. August 1890, L. G. Bl. Nr. 4 de 1891, betreffend die Hebung der Rindviehzucht abgeändert werden."

Predlagam tretje branje.

Deželni glavar:

Gospodje poslanci, ki potrjujejo načrt zakona v celoti, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Načrt zakona je v celoti sprejet.

Poročevalec Lenarčič:

Dalje predlagam:

„Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

1. Priloženemu načrtu zakona se ustavno pritrdi.
2. Deželnemu odboru se naroča, da načrtu izposluje Najvišje potrjenje.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

1. Dem beiliegenden Gesegentwurfe wird die verfassungsmäßige Zustimmung ertheilt.
2. Der Landesanschuß wird beauftragt, demselben die Allerhöchste Sanction zu erwirken."

Deželni glavar:

Glasovanje o točki 1. odpade, ker je itak že sprejeta s tem, da se je sprejel načrt zakona.

Torej je glasovati samo o točki 2.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu pod točko 2., izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Lenarčič:

Vsled sprejetja tega zakona odpade tudi podlaga prošnje odbora deželne skupine kranjskega društva avstrijskih živinozdravnikov. Ker je peticija bila itak vsem gospodom na razpolago v pregled, odpade potreba, da bi jo tukaj natančneje pojasnjeval in njeno vsebino navajal, usojam si torej samo predlagati o tej prošnji:

„Ker po sprejetji novele k živinorejskemu zakonu odpade podlaga prošnje odbora deželne skupine kranjskega društva avstrijskih živinozdravnikov, odpade s tem tudi potreba obravnavati o tej prošnji, toraj nasvetujem:

Visoki deželni zbor skleni:

Preko te prošnje se preide na dnevni red.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s predlogom upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Lenarčič:

Končno mi je še poročati o dveh resolucijah, ki ste bili stavljeni v upravnem odseku in sicer prvič, da se živinoreja povzdigne s tem, da bi se domačim živinorejcem dala prilika, da bi mogli svoje priredbe razpečati v deželi sami in sicer s tem, da bi dežela nakupovala kolikor mogoče bikov plemenjakov doma v deželi, ako so taki biki v čistokrvni pasmi na razpolago. Upravni odsek je uvidel potrebo, da se res kaj stori in da tisti denar, ki je namenjen v povzdigo živinoreje kolikor mogoče ostane v deželi ne gledé na to, da je deželi morda prilika dana, da z nakupom doma nekoliko cenejše izhaja, ampak tudi, da je tako postopanje v spodbujajo živinorejcev, ker se je nadejati, da se bodo posamezniki v obilni meri poprijemali te panoge kmetijstva in se preskrbovali s primernimi živalimi. S tem je tudi misliti, da bi se enkrat v okoliščini onim nedostatkem, da je še vedno premalo bikov plemenjakov v deželi. Usojam si torej v imenu upravnega odseka postaviti resolucijo:

„Visoki deželni zbor skleni:

Deželnemu odboru se naroča, da se pri nakupovanju bikov plemenjakov iz deželnih sredstev ozira na domačo prirejo ter kupuje v deželi take biki, ako so v čistih pasmih in primerni kakovosti na razpolago.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo z resolucijo upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Lenarčič:

Druga resolucija, o kateri je tudi v upravnem odseku bilo govorjeno, je ta, da bi bilo potrebno, da bi se v naši deželi razne pasme ne menjavale tako, kakor se dandanes godi, ampak da bi se nekako po enotnem načrtu v tem pogledu postopalo in sicer tako, da bi se morda redila le ena sama pasma, če pa že to ne gré, pa vsaj le malo pasem. V tem smislu naj bi se deželnemu odboru dalo neko naročilo, da naj to zadevo proučuje in se pri nakupovanju bikov na to ozira, da ne bi mnogo raznih pasem prihajalo v deželo, ampak drži naj se samo najbolj razširjenih pasem, da dosežemo za celo deželo kolikor mogoče enotne pasme.

„Deželni zbor skleni:

Deželnemu odboru se naroča, da proučuje spoznavno s c. kr. kmetijsko družbo vprašanje, kako bi se dalo deželo razdeliti v pasminske pokrajine gledé reje goveje živine in svoječasno poroča deželnemu zboru.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo z resolucijo upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto in s tem je rešena ta točka dnevnega reda.

Na vrsto pride točka:

11. Ustno poročilo upravnega odseka o spremenitvi sklada gledé mostú čez Soro pri Suhi (k prilogi 56.).

11. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses, betreffend die Aenderung der Concurrenz rückfichtlich der Brücke über die Zaier bei Zauchen (zur Beilage 56.).

Poročevalec Šubic:

Visoka zbornica! Okrajna cesta, ki drži iz Medvod čez Soro in skozi Puštal v Škofjeloško, se blizu vasi Puštal popolnoma približa vodi Sora ter pride tam na most, ki drži iz Suhe na to okrajno cesto. Ta most je že zelo star; ljudje trdijo, da je bil zgrajen pred 80 leti in naravno je torej, da je že jako pokvarjen in v obče v slabem stanju. Most so bili napravili ob svojem času posestniki vasi Suha, ker so ga rabili v ta namen, da so mogli do svojih gozdov na oni strani vode. Začetkoma je most služil jedino le lokalnim interesom teh posestnikov, pozneje pa so se te razmere močno izpremenile, osobito pa od tedaj, ko je bila zgrajena gorenjska železnica in so od tedaj tudi druge občine, v prvi vrsti pa različne vasi občine Medvode, začele ta most rabiti. Treba je bilo vedno več poprav, kar je povzročalo tudi vedno več stroškov; posestniki, ki so bili ob svojem času most zgradili, so kmalu s popraviljem prišli v zadrego in so vsled tega začeli pobirati neko davščino od tistih, ki so most rabili. Proti pobiranju davščine pa so se pritožili nekateri posestniki na deželni odbor in ta je pobiranje davščine prepovedal, ker ni bilo v zakonu utemeljeno. Ker dalje nekatera zemljišča, ki so bila določena v ta namen, da se iz njihovih dohodkov popravlja most, temu namenu niso več zadoščala, je prišla končno prošnja na deželni zbor, da bi se ta most uvrstil med okrajnocestne objekte. Visoki deželni zbor je v seji dné 21. marca 1899. napravil sklep, da se vpraša okrajnocestni odbor škofjeloški, ali ne bi priporočal, da se navedeni most prevzame med okrajnocestne objekte. Okrajnocestni odbor škofjeloški se je izrekel proti temu in zlasti povdarjal, da služi ta most le lokalnim interesom, najmanj pa cestnemu okraju škofjeloškemu, kajti večinoma ga rabijo vasi iz občine Medvode in nekatere vasi iz občine Staraloka, celo iz Železnikov in iz Selške doline vozijo les v Goričane čez ta most.

Ker je okrajnocestni odbor škofjeloški odklonil vsprejem tega mostu med okrajnocestne objekte, je deželni odbor vnovič pretresal to zadevo in prišel do zaključka, da bi bilo krivično, ako bi vas Suha tudi še nadalje morala le sama most vzdrževati, in to tembolj, ker bo v kratkem treba graditi nov most, in bodo dotični stroški znašali nad 2000 gld. Deželni odbor je mnenja, da treba vse občine, ki ta most rabijo, pritegniti k vzdrževanju ter jim naložiti primerne prispevke, oziroma, da treba dosedanji sklad izpremeniti in stroške za vzdrževanje mostu porazdeliti na vse dotične občine, oziroma dele teh občin.

Po § 21., oziroma 23. zakona z dné 28. julija 1889 ima deželni zbor pravico obstoječi sklad pri okrajnih in občinskih cestah spremeniti. To bi se moralo v tem slučaju zgoditi, potem pa bi imel deželni odbor nalog, da prispevke za vzdrževanje mostu primerno

razdeli na dotične vasi, ki most uporabljajo. Vsekako pa je treba ob enem tudi vprašanja gledé zemljišč, ki so bila pred 80 leti v to določena, da se iz njihovih dohodkov vzdržuje omenjeni most, primerno urediti in to v zemljiški knjigi zabeležiti, osobito pa dohodke vsaj nekaterih teh zemljišč pritegniti novemu skladu.

To so izvajanja deželnega odbora.

Upravni odsek je bil mnenja, da je tem izvajanjem v polni meri pritrditi in zagradelj predlaga nastopno:

„Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

1. Do sedaj obstoječi poseben sklad gledé mostu čez Soro pri Suhi se razveljavi ter ima na njegovo mesto stopiti splošen sklad v smislu obstoječih zakonov.

2. Deželnemu odboru se naroča, da v svrhu daljne uredbe tega vprašanja ukrene, kar je treba.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

1. Die bisher bestandene besondere Concurrenz rückfichtlich der Brücke über die Zaier bei Zauchen wird aufgehoben und hat an deren Stelle die allgemeine Concurrenz im Sinne der bestehenden Gesetze zu treten.

2. Der Landesauschuss wird beauftragt, behufs weiterer Regelung dieser Frage das Erforderliche zu veranlassen.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s predlogom upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Na vrsto pride:

12. Ustno poročilo upravnega odseka o dovolitvi 182 % priklade za cerkvene namene v vaseh v faro Velike Poljane spadajočih delov selske občine istega imena (k prilogi 57.)

12. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses, betreffend die Bewilligung einer 182 % Umlage für Kirchenzwecke in den zur Pfarre Großpölland gehörigen Theilen der gleichnamigen Gemeinde (zur Beilage 57.)

Poročevalec Jelovšek:

Visoka zbornica! Občini velike Poljane je zapustil neki dobrotnik pred več leti velik znesek v ta namen, da izdajo, ako si občina ustanovi lastno faro in lastno šolo, dotične tisočake občini v dobro, ako pa ne, se pa ima dotični znesek uporabiti za

druge stvari. Županstvo v Velikih Poljanah je skušalo to stvar v smislu oporoške dotičnega dobrotnika urediti ter je zgradilo svojo šolo, popravilo cerkev in tako rekoč vse končalo, kar je bilo potrebno. Ker je pa občina majhna in so bili troški veliki, prišlo je, da je narastlo blizu 7000 kron primankljaja. Župljani niso samolastno delali, ampak so postopali popolnoma po predpisih stavbnega reda ter so načrte predložili političnemu oblastvu, ki jih je dalo po svojih tehnikih pregledati in ki so bili končno tudi odobreni. Sklep gledé 182 % priklade se je objavil pri cerkvi, nabil na občinsko desko, ter ko je postal pravoveljaven, prišli so zopet pred okrajno glavarstvo ter vložili prošnjo na deželni zbor za dovoljenje te 182 % priklade.

Deželni odbor, ki se je v prvi vrsti s to rečjo pečal, spoznal je potrebo te naklade in predlaga torej visoki zbornici, da naj ona sklene, da se občini Velike Poljane dovoli v treh letih, to je v letih 1901., 1902. in 1903. vsako leto v pokritje dotičnega primanjkljaja blizu 7000 kron pobirati 182 % priklado na direktne davke.

Upravni odsek se je strinjal s predlogom deželnega odbora ter predlaga sledeče:

„Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

1. V fari Velike Poljane, politični okraj Kočevje, se za leta 1900, 1901 in 1902 poleg onih priklad, ki se bodo pobirale za občinske potrebščine, dovoli še pobiranje 182 % priklade na vse neposredne davke, izvzemši osebno dohodnino, za cerkvene namene.

2. Deželnemu odboru se naroča, da izposluje temu sklepu Najvišje potrjenje.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

1. In der Pfarre Großpölland, politischer Bezirk Gottschee, wird für die Jahre 1900, 1901 und 1902 nebst den für Gemeindeerfordernisse einzuhebenden Umlagen noch die Einhebung einer 182 % Umlage auf sämtliche directen Steuern mit Ausnahme der Personaleinkommensteuer für Kirchenzwecke bewilligt.

2. Der Landesauschuß wird beauftragt, diesem Beschlusse die Allerhöchste Sanction zu erwirken.“

Deželni glavar:

Gospod poslanec Višnikar ima besedo.

Poslanec Višnikar:

Občina Velike Poljane, ki je do lanskega leta spadala v faro Ribnico, je dobila novo samostojno župnijo. Župnišče je že zidala pred več leti, sedaj je pa neobhodno potreba zidati tudi cerkev. Zgradba se je pričela že lanskega leta. Da se dotični primanjkljaj pokrije, je sklenil občinski odbor 182 % priklade na vse cesarske davke. Ta priklada je res ogromna. Resnica je, da je nekaj nenavadnega, kar želé Velike Poljane, ali, gospoda moja, jaz mislim,

da v tem slučaju, ko se je ta sklep vršil jednoglasno in je bil pravilno razglašen ter se nihče proti njemu ni pritožil, lahko temu sklepu pritrdimo.

Že rimska prislovica pravi: „Volenti non fit injuria!“ Kdor si sam kaj želi, temu se ne dela krivica, če ga pusti. In jaz mislim, da nikakor ne morem občini zabranjevati, ako hoče primanjkljaj tudi v enem letu plačati.

Zakaj bi jih mi bolj čuvali, kakor se sami hočejo čuvati? V občini Velike Poljane je jako dobro gospodarstvo, občina je v poslednjih 15 letih zidala šolo, farovž, vodovod in je imela za te stvari velikanske žrtve. Ta požrtvovalnost se mora res občudovati. Oddaljeni so od Ribnice, kamor so pripadali pod faro, dve uri in umevno je, da so toliko let gojili željo, da dobijo samostojno faro. To so dobili in sedaj morajo tudi cerkev imeti. Potreba je neizogibna in gre se za to, ali naj privolimo, da plačajo primanjkljaj v treh letih ali pa naj jih silimo, da ostanejo delj časa dolžni. Jaz bom torej glasoval za predlog upravnega odseka s tega stališča, da ne smemo občine ovirati, ako hoče svoj dolg v kratkem času poravnati. Ako bi pa ta predlog ne prodrl, stavljam še drug eventualen predlog, da bi se ta potrebščina pokrila v šest letih, tako da bi se procentni priklad zmanjšal na polovico in plačevanje te priklade raztegnilo na šest let. Za slučaj torej, da se predlog upravnega odseka ne sprejme, stavljam eventualni predlog:

„Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

1. V fari Velike Poljane, politični okraj Kočevje, se za leta 1900, 1901, 1902, 1903, 1904 in 1905 poleg onih priklad, ki se bodo pobirale za občinske potrebščine, dovoli še pobiranje 91 % priklade na vse neposredne davke, izvzemši osebno dohodnino, za cerkvene namene.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

1. In der Pfarre Großpölland, politischer Bezirk Gottschee, wird für die Jahre 1900, 1901, 1902, 1903, 1904 und 1905 nebst den für Gemeindeerfordernisse einzuhebenden Umlagen noch die Einhebung einer 91 % Umlage auf sämtliche directen Steuern mit Ausnahme der Personaleinkommensteuer für Kirchenzwecke bewilligt.“

Deželni glavar:

Gospod poslanec dr. Tavčar ima besedo.

Poslanec dr. Tavčar:

Visoka zbornica! Kot poročevalec sem bil v deželnem odboru za to imenitno priklado. In glasu, ki sem ga oddal v deželnem odboru, pri tej priliki ne bom zatajil, dasiravno moram priznati, da so mi razmere v tej občini neznane in ne vem, ali bodo ljudje res lahko in radi plačevali dotične priklade. Kar se tiče eventualnega predloga gospoda poslanca Višnikarja, bi mislil, da skoro ni dopusten. Priklade,

če so pod 100 %, ima dovoljevati deželni odbor s pritrditvijo vlade in torej bi se mogel eventualen predlog le tako glasiti, da se odstopi stvar deželnemu odboru, da od strani deželne vlade dobi privoljenje za pobiranje pod 100 % priklade. Slučaj sam po sebi je pa tak, če tudi glasujem za 182 odstotno priklado, da sili človeka k nekaterim potrebnim opazkam.

Jaz, visoka zbornica, ne stojim na stališču, katero je naglašal gospod predgovornik Višnikar. On je namreč rekel: „Če ljudstvo hoče, pa naj plača.“ Jaz mislim, da so v deželi faktorji, ki so poklicani, ljudstvo, ki je nevedno in nima potrebne omike, če se hoče ugonobiti, zabraniti, da se ne ugonobi. Kakor se ima po postavi zabraniti, če se hoče človek umoriti, ravno tako so faktorji v deželi, ki so poklicani, da zabranijo, da se ljudstvo v gmotnem oziru ne izkrvavi do zadnje kaplje. Torej stališče gospoda Višnikarja se mi ne vidi umestno in prepričan sem, ako bi imeli predlog pred visoko zbornico, s katerim bi se z isto lahkodušnostjo, s katero je deželni odbor v tem slučaju priporočal 182 % priklado, nasvetovala 182na priklada za kako novo šolsko zgradbo, da bi bil v tej zbornici nastal tak ogenj, plamen in vihar, kakor ga do dandanes še nismo doživeli. Torej v stvari sami je današnji slučaj jako poučen. V stvari sami je slučaj tak, da moram nekoliko splošnih opazk spregovoriti, ki veljajo za celo našo deželo. Razmere v Velikih Poljanah mi niso znane, ampak brez dvojbe so take, da bodo ljudje, če se tudi niso pritoževali, le z veliko težavo skozi tri leta plačevali 182 odstotno priklado. Ali, gospoda moja, razmere v naši deželi so pa tudi take, da gotovi faktorji brez vsake težave naše verno ljudstvo — in ljudstvo je verno, to je gotovo, pa pri vernosti je včasih tudi slepo, če hočejo, lahko zapeljejo tako daleč, da jim izroči zadnje krajcarje, zadnje žulje. Pokazalo se je, visoka zbornica, da se vernost našega ljudstva, — proti kateri jaz nimam ničesar, ker sam hočem biti veren, — zlorablja in skrajni čas je, da se to javno pove. Ta velika dobrodušnost in verska ognjevitost se v deželi zlorablja v ta namen, da se gmotno stanje našega ljudstva znižuje in oslabuje. Pri tem niti ne mislim na tisto nepotrebno romanje, ki se sedaj napravlja v sveto mesto na Laškem, kjer se končno Bog nič drugače ne časti, kakor po naših cerkvah, ampak pred vsem mislim na tiste cerkvene zgradbe in popravljanja, ki so v naši deželi nekako v navado prišla. Visoka zbornica, jaz moram, kakor sem pri šolskih zgradbah včasih bil proti temu, da so preveč luksurijozne, danes naglašati, da je prišlo v deželi v navado, da se silno rade gradijo nove cerkve in da še te cerkve gradijo v neprimerni velikosti. Duhovniki, ali naši voditelji far, imajo nekako strast, pri vsaki priliki, kadar pridejo na kako novo faro, razširjati cerkve na tak način, da postanejo prave katedrale, in da vsled tega narastejo ogromni troški, katere trpi seveda naše ljudstvo. Pri tem je pa še nekaj. Kadar pride v kako župnijo nov dušni pastir, takoj ima strast v sebi, vse popraviti in kar najde v cerkvi in v župnišču, to mu je vse malovredno,

in on si išče nekako slavo v tem, da popravlja in popravlja, kar se le dá popraviti.

Tu mi prihaja na pomoč včerajšnji „Slovenec“, ki objavlja dopis iz Strug, katerega je prej ko ne spisal po odhodu župnikovem kaplan, ki je doma ostal, (poslanec Kalan. — Abgeordneter Kalan: „Ga še nimajo tam!“) no, pa kak sosednji kaplan, saj se dobijo taka peresa za „Slovenca“. V tem dopisu se pravi: „Danes je zapustil nas duhovni oče, pravični in preljubljeni župnik“, in dalje: „postavil je lepo župnišče in prenovil cerkev, kar je vse veljalo ogromnih troškov, ki pa niso zadeli toliko nas, kakor njega. Vsem nam je bil skrben oče.“ Naši dušni pastirji torej se kažejo skrbne očete s tem, da prenavljajo vse, kar se sploh prenavljati in povzdigovati dá in da nikdar niso zadovoljni s tistimi ponižnimi zgradbami, s katerimi so se zadovoljili njihovi predniki. Pri tem seveda dostikrat predrago zidajo, ter povzročajo ljudstvu ogromne troške za stvari, ki bi bile morda še za trideset let dobre.

Ampak vsak hoče imeti slavo, da je v novi župniji vse preuredil in vse preustrojil.

Pri tem pa imajo občutek, da jim je na poti tako zvana konkurenčna obravnava, in to je glavni vzrok, da sem pri tej priliki izpregovoril. V naši deželi se kaže, in tega ne more nihče tajiti, da naši župniki večinoma dotične cerkvene in župniščne zgradbe izvršujejo brez konkurenčne razprave. V tem oziru pa zadeva krivda tudi politično gosposko. Če se gre za zgradbo kake šole, je vlada takoj pokoncu, če pa župnik pride in pravi: „Jaz bom brez konkurenčne obravnave zidal“, pa se ga pusti, da zida kak babilonski stolp in razpisuje babilonsko tlako in nobena živa duša se ne briga za to moderno robstvo. Ravno sedaj imamo tak slučaj v Šmartnu pri Litiji, kjer se gradi velikanska katedrala. Oblastva so poklicana gledati na to, da se take zgradbe ne izvršujejo brez konkurenčne obravnave, ali dekan je dal izjavo, da hoče graditi brez konkurenčne obravnave, in dovolilo se mu je, da na svojo pest gradi tako ogromno veliko stavbo, vsled katere bo morda cela fara za pedeset let obubožala. Če je konkurenčna razprava po zakonu potrebna, moramo zahtevati, da se vlada briga za to, da se zakon ne krši na tak način, ter prepušča župnikom, da delajo, kar hočejo, samo če so prijavi, da ne potrebujejo konkurenčne obravnave.

Po mojih mislih je to absolutno nedopustno, in ravno tu je tisti položaj, da namreč vlada ni opravičena sklicevati se na to in reči: „Vsaj se nobeden ne pritoži.“ Ona je zavezana, naše nevedno in vsled globokega verskega čuta zapeljano verno ljudstvo tudi proti volji tega ljudstva škode ščititi. Zato imamo vlado tukaj, da skrbi za blagor ljudstva, in da ne dopušča, da ga dušni pastirji izkoriščajo in zlorablja v verske namene. Če kdo misli, da ljudstvo, ako se gradi cerkev brez konkurenčne obravnave, ne zadenejo nobena bremena, je to popolnoma napačno, kajti župniki razpolagajo z nakladami nekako ravno tako, kakor deželni odbor in naši kmetje pa se župniku ne upajo upreti, ter plačujejo in pla-

čujejo, in če se reče: mi zidamo s tlako, se vendar ve, na kak način se ljudstvo izkorišča. Z eno besedo, položaj v deželi je tak, da bodo, če vlada sama ne bo izprevidela, da je njeno postopanje, vsled katerega je župniku prosta roka dana, nepravilno, nastale take razmere, da se bo ljudstvu samemu zdanilo, in da bo prišlo do prepričanja, da je naša konfesija za naš narod vendar nekoliko predraga. (Odobranje v središču. — Beifall im Centrum.)

Deželni glavar:

Ekscelenca gospod deželni predsednik ima besedo.

C. kr. deželni predsednik excelenca baron Hein:

Visoka zbornica! Predlog, ki ga je stavil upravni odsek, potrebuje Najvišjo sankcijo. Ker stvar pri deželnih vladi še ni prišla v posvetovanje, pridržujem si precizovati stališče vlade za bodočnost, kadar se bo tudi slišala finančna oblast. Tudi finančna direkcija se mora v tej zadevi pri tako ogromni dokladi zaslišati radi vpliva tega visokega davka na položaj davkoplačevalcev.

Gledé nekaterih opazek prečastitega gospoda poslanca dr. Tavčarja moram opomniti, da so do tične določbe zakona sledeče:

Zakon z dne 20. julija 1863 določa tako:

(bere: — liest:)

„Kolikorkrat uprava cerkvenega ali duhovniškega premoženja tirjati hoče po tej postavi donesek od patrona ali od srenje (soseske), mora ona pri škofiji prositi za vpeljavo obravnave zastran pripomočkov; ta obravnava se ima vpeljati in veljavno izpeljati od politiške gosposke na podlagi stavbenih načrtov, stroškovnih prevdankov in izpiskov cerkvenega premoženja, ki so se tej gosposki že izročili ali se bodo šele poslali.“

Drugi zakon z dne 7. maja 1874. je stvar nekoliko spremenil. § 57. tega zakona — slovenskega teksta nimam na razpolago — se glasi tako:

(Bere: — liest:)

„Unbeschadet der voranstehenden Bestimmungen bleiben die Vorschriften in Kraft, welche in den einzelnen Königreichen und Ländern in Betreff der Herstellung und Erhaltung der katholischen Kirchen- und Pfründengebäude, dann der Verschaffung der Kirchenparamente, Einrichtung und Erfordernisse bestehen.“

In den eben bezeichneten Angelegenheiten haben auch fernerhin die Verwaltungsbehörden, falls ein öffentlicher Fond in Mitleidenschaft steht, von Amtswegen, außerdem aber auf Verlangen der beteiligten Parteien die zur Bestreitung der nothwendigen Auslage erforderlichen Einleitungen zu treffen.

Sie haben insbesondere, wenn eine Mehrheit von Leistungspflichtigen in Betracht kommt, eine mündliche Verhandlung (Concurrenz-Verhandlung) anzuordnen, bei welcher die Nothwendigkeit der Auslage festzustellen und sodann über die Art ihrer Bestreitung ein Einverständnis sämmtlicher Betheiligten anzustreben ist.

Lässt sich ein solches nicht erzielen, so ist über die in Streit gezogene Leistungspflicht auf Grund der bei oder seit der Verhandlung erhobenen tatsächlichen und rechtlichen Verhältnisse im regelmäßigen Instanzenzuge, und zwar nach Beschaffenheit der Umstände entweder definitiv oder provisorisch zu erkennen.“

Iz tega sledi, da politične oblasti iz lastnega nagiba imajo le tedaj konkurenčne razprave vršiti, kadar — kakor se glasi postava — „ein öffentlicher Fond in Mitleidenschaft steht“, in to ni v našem slučaju.

Unter öffentlichen Fonds sind der Religionsfond, Studienfond oder andere in der Staatsverwaltung befindliche Fonde zu verstehen. Von Amtswegen ist also nur, wenn der bezeichnete Fall eintritt, vorzugehen. Wenn ein Verlangen der Parteien nach einer Concurrenzverhandlung vorliegt, so heißt es, dass dieses Verlangen im Wege des bishöflichen Ordinariates zu erledigen ist.

Bei Verhandlungen dieser Art ist zunächst das Einvernehmen anzustreben. Lässt sich ein solches aber nicht erzielen, dann ist erst zu entscheiden. Wenn also ein Einvernehmen bei der Verhandlung erzielt wurde und die Bevölkerung bereitwillig einen Beitrag auf sich genommen hat, dann fällt die Behörde lediglich ein f. g. Constatirungserkenntnis, d. h. sie sagt: Alle theiligten Factoren haben sich in Ausführung des vorliegenden Projectes geeinigt und sind bereit, die erforderlichen Mittel aufzubringen, und zwar: der Patron soviel, die Gemeinde soviel, aus dem Kirchenvermögen wird soviel beige-steuert, gesammelte Gelder sind soviel vorhanden, die erforderliche Summe ist also bedeckt. Dies wird als einfache Constatirung den Parteien hinausgegeben und enthält ein solches eigentlich nur die Beurkundung der getroffenen Vereinbarung. Die politische Behörde hat kein Recht weiter einzugreifen, denn sie hat in erster Linie nur das Einvernehmen zu erzielen und erst, wenn dieses nicht erfolgt, dann entscheidet sie. In Fällen wo sie zu entscheiden hat, achtet sie allerdings sehr streng darauf, dass die nothwendigen Grenzen eingehalten und dass die Einwendungen der einzelnen Factoren, insbesondere des Patrons, der zu einem erweiterten Kirchenbau beizutragen nicht verpflichtet ist, auf das Gewissenhafteste berücksichtigt werden. Nur dann also ist sie in der Lage auf die Reducirung eines Projectes einzuwirken, wenn sie faktisch zur Entscheidung berufen ist, in anderen Fällen aber nicht.

Ein Fall letzterer Art aber liegt, glaube ich, auch hier vor, nennleich ich den Akt nicht vor mir habe, der überhaupt nicht in die Hände der Regierung gelangte. Auch hier handelt es sich um eine freiwillig von der Bevölkerung auf sich genommene Last, die durch ein sogenanntes Constatirungserkenntnis den Parteien mitgetheilt wurde. Eine andere Ingerenz steht den politischen Behörden nicht zu. Sie sind gebunden an diese beiden gesetzlichen Bestimmungen.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Povše ima besedo.

Poslanec Povše:

Če sem se oglasil za besedo, je bil povod to, da se je g. referent v dež. odboru, ki je vis. zbornici sam stavil predlog za odobritev te velike priklade, danes tako vgrel in rabil besede, katere mirno neoporekane pustiti mi je nemogoče in mi veli vest, da tukaj govorim.

Gospod kolega dr. Tavčar je očital, da, ko bi se ravnalo za tako veliko naklado v šolske namene, bi nastal velikansk vihar. Jaz bi prosil g. tovariša iz dež. odbora, naj se spominja, kaj smo v dež. odboru proti volji ljudstva, ki se je na vse inštanace, v kolkor so bile dopustne, obrnilo, naložili občini Muljava za dobo šest let 85 % no priklado v svrhu zgradbe nove šole v Muljavi. Jaz kot razupit klerikalec sem referent za šolske zadeve v dež. odboru in ko sem videl, da je šolska oblast zahtevala, da se mora šola zgraditi, sem mirno stavil predlog, da se dovoli 85 % na priklada, da se na ta način nabira potrebni kapital za zgradbo šole.

Takrat je klerikalec sam to predlagal, ker je videl, da ima dež. šolski svet prav. Gospod dr. Tavčar je mirno in radostno podpisal ta predlog. Torej od hruma ni treba zmerom očitati in nekako metati razdražbo med svet. G. predgovornik dr. Tavčar se je nekako izpodtikal nad tem, da se za zgradbo cerkva preveč žrtvuje v našem narodu. Jaz pa menim gospoda moja, z vsem prepričanjem, dokler bo v našem narodu živela zavest in navdušenost za čast božjo, za katero je treba primernih božjih hramov in cerkva, smemo zadovoljni biti, vsaj zgodovine naše najlepši deli so tisti, ki govoré o krščanskih cerkvah in mi vidimo, da so tudi liberalni in brezbožni ljudje, ki potujejo in iščejo, kje bi iz zgodovinskih ali prejšnjih časov našli kako lepo cerkev, da jo občudujejo. Odkritosrčno rečem, nad tem se ne strašim, ako se v narodu za zgradbe lepih cerkvâ in sploh božjih hramov požrtvovalnost pojavlja.

Tovariš g. dr. Tavčar se je tudi izpodtikal nad velikansko cerkveno zgradbo v Šmartnem pri Litiji. Jaz ne poznam obsega te zgradbe; kot dijak, ker sem iz litijskega okraja, sem cerkev dostikrat videl in vem, da je bila defektna in da je okrajno glavarstvo sililo, da se popravi.

Torej jaz ne vem, v katerem štilu se tedaj cerkev popravlja. Nisem imel prilike to videti. Eno pa je g. dr. Tavčar rekel, da bo ondotno ljudstvo obubožalo za petdeset let, ako ima tako skrb. Bodi mu v pomirjenje povedano, da je skoro ves kapital, ki je za zgradbo potreben, že toliko in toliko let nabran, in naklada je potem le v tlaki. Torej niti govora ne more biti o zadolženju, o obubožanju, ker se je šlo na zgradbo te cerkve še le potem, ko je zgradbeni fond že bil tekom 15—20 let nabran. Torej to je pretirano in jaz menim, da vendar takega očitanja ljudstvu, da je požrtvovalno za zgradbe cerkvâ, ni

potreba in je gotovo odveč. Kar pa zadene prošnjo samo, katero je dež. odbor priporočilno izročil deželnemu zboru v odobritev, moram pa odkritosrčno reči, da po informacijah g. tovariša Pakiža, poslanca torej, ki dotični kraj dobro pozna, je istinito, kar trdi občinski odbor, da niti enega ni bilo, ki bi se bil na nakladi sploh spodtikal. Nasprotno dejansko je, da ljudstvo samo prosi, da se mu omogoči to naklado imeti. Ja, gospoda, morda je to srečna občina, morda nima nič dolga, da zmore te stroške. Sicer pa ni tako strašna številka 3500 gld., katero imajo prispevati. Potem pravijo nekateri, zakaj bi mi ne priporočali ljudem, da naj si premislijo, ali bi ne bilo bolje najeti posojilo odplačilno v več letih. Jaz sam sem bil v dež. odboru za to in ljudem se je to priporočalo, toda prišel je odgovor nazaj, da je ljudem na tem, da dobijo dušnega pastirja, katerega dosedaj niso imeli. Srečen kraj to, kjer se tako velik sklad spravi skupaj brez zadolženja. V drugem oziru pa v narodno-gospodarskem oziru siliti ljudi k napravi dolgov, je pa zopet nepotrebno in če more ljudstvo take troške iz tekočih sredstev oskrbovati, toliko bolje, kajti dolg je vendar rana, ki sloni na občini in iz teh ozirov priporočam predlog upravnega odseka visoki zbornici.

Deželni glavar:

Gospod poslanec kanonik Kalan ima besedo.

Poslanec Kalan:

Precej, ko sem dobil predlog dež. odbora v roke, da naj bi se občina Velike Poljane s tako visoko občinsko priklado obremenila, mislil sem si sam pri sebi, da je to res veliko breme za dotično občino. Jaz torej nimam ničesar proti predlogu g. poslanca Višnikarja, če se vsprejme, da se to veliko breme razdeli na več let. Meni za svojo osebo bi bilo ljubše, da bi se drugi predlog vsprejel, kajti akoravno se govori, da je ljudstvo voljno plačati, je gotovo, da to stori iz gorečnosti in pri tem res popolnoma ne vpoštevava svojih finančnih sil. Zaradi tega je remedura morda popolnoma umestna in jaz nimam ničesar proti temu, ako dež. zbor vsprejme predlog g. poslanca Višnikarja.

Gledé besed g. dr. Ivana Tavčarja, ki je govoril o velikem izkoriščanju našega ljudstva od strani duhovenstva, kar se tiče cerkvenih zgradb in poprav, bi samo nastopno pripomnil: Jaz ne tajim in to se zgodi povsod, da so nekateri v svoji službi pregoreči in tudi ne rečem, da se ni tu ali tam za gradbe cerkvâ ali drugih cerkvenih poslopij morda preveč zahtevalo od ljudstva. To obstoji in se ne dá tajiti, ampak v pomiritev g. dr. Tavčarja bi jaz omenil, da je zlasti v zadnjem času od strani knezoškofijskega ordinarijata, da se napravi na obeh straneh remedura, namreč po odloku knezoškofijskega ordinarijata treba za vsako zgradbo, ki se vrši od sedaj, natančnega stavbenega načrta in proračuna, katera je predložiti

ordinarijatu. Ordinarijatu v pomoč je pri tem krščansko umetniško društvo, ki take elaborate z umetniškega stališča presoja, in vse to potem navaja predsednik društva v konzistorijalnih sejah in potem se sklone, ali se načrt odobri, če so sploh razmere take, da bi ljudstvo bilo zmožno, kaj takega prevzeti. Zato jaz mislim, ako so se v preteklosti taki slučaji dogajali, da je ljudstvo bilo preveč obremenjeno, da se v prihodnje to ne bo več zgodilo. Vendar pa bi pri tem povdarjal, da ne smemo, ako se že v deželi kaj gradi, iz vida izgubiti umetniškega stališča, da se ne bo denar ven metal za stvari, ki v umetniškem oziru nimajo nobenega pomena, ako se v tem oziru našemu ljudstvu, ki sicer nima prilike, svojega okusa izobraževati z daljšimi potovanji, da si ogleda znamenite cerkvene in posvetne stavbe drugod, torej ako se temu ljudstvu, ki je cel teden navezano na svojo koč, dá prilika, da vsaj ob nedeljah v domači farni cerkvi kaj lepega vidi, je to vendar lepo. (Poslanec dr. Tavčar — Abgeordneter Dr. Tavčar: »Za to sem tudi jaz!«) Torej v tem oziru ni treba govoriti o izkoriščevanju ljudstva. Potrebno je seveda, da se stvar v primernih mejah ureja, vendar pa tako, da umetniško načelo pri tem ne trpi. V tem smislu je torej sedaj stvar glede cerkvenih stavb urejena in jaz mislim, da je s tem tudi g. dr. Tavčar lahko zadovoljen. O tistih gromih pa, ki bi v deželi nastali, ako bi se šlo za kako naklado za druge namene, ni treba govoriti, kajti kakor zadnja leta kažejo, smo tam, kjer se je šlo za potrebe šolstva ali za druga kulturna dela vsi bili na enaki poti in smo ljudstvu nakladali res bremena, ki sicer niso prijetna, ki so bila pa potrebna. Torej iz strankarskega stališča tukaj postopati je popolnoma nemestno in zato sem tukaj objektivno stvar pojasnil. Gledé onih slučajev pa, ki jih je g. dr. Tavčar navedel, se mu je dokaz popolnoma ponesrečil. Gledé cerkve v Šmartnem pri Litiji je že g. poslanec Povše povedal, da je kapital že popolnoma nabran (Poslanec dr. Tavčar — Abgeordneter Dr. Tavčar: »Saj ni res!«) popolnoma nabran razun tlake ali recimo vsaj v toliko nabran, da ni mogoče govoriti, da se bo občina za petdeset let zadolžila in obubožala. Tudi drugi slučaj je popolnoma nasproten dokazovanju g. dr. Tavčarja, ker je dotični g. župnik pri teh zgradbah iz lastnega žepa dodajal več kakor farani. Da bi pa lastni žep njegov tudi bil naši oskrbi izročen, tega mislim g. dr. Tavčar ne bo mogel verjeti, kajti dež. zbor v tem oziru še nima nobene korekture. Torej jaz mislim, da ne gre stvari tako splošno presojati, ampak gre se samo za posamezne slučaje, v katerih se je morda ljudstvo res nekoliko preveč obremenilo in ravno iz tega ozira izrečem, da rajše glasujem za to, da bi se breme razdelilo na šest let in zato tudi priporočam vis. zbornici predlog g. posl. Višnikarja, katerega naj bi gospod predlagatelj morda v tem smislu vzpremenil, kakor je g. posl. dr. Tavčar nasvetoval.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Pakiž ima besedo:

Poslanec Pakiž:

Visoki zbor! Zgodovino Velikopoljanske fare so sicer že gospodje predgovorniki kolikor toliko pojasnjevali, vendar mi dovolite, da tudi jaz dostavim par besed. Gospoda moja, ustanovitelji Velikopoljanske fare so bili prvič duhovnik, ki je bil od tamkaj doma in ki je vse svoje premoženje zapustil občini Velikopoljanski s tem namenom, da ostane, če občina v dvajsetih letih kaj stori za pričetek fare v Velikih Poljanah, ves ta kapital z obrestmi vred za ustanovitev fare. Omenjeni kapital je bil izročen vladi in ta je z njim manipulirala oziroma je urejevala stvar, v katero sem, naprošen za to, tudi jaz kot poslanec vmes posegel. Štiri mesece pred pretekem dvajsetih let še ni bilo od strani vlade nič določenega.

Bivši župan, sedanji načelnik stavbnega odbora, Andolšek, je prišel k meni in mi povedal razmere, kako in kaj je s stvarjo. Rekel je, da je bil pri deželni vladi velikokrat in zmirom se mu je reklo ja, ja, ja je že vse v redu; sedaj je pa termin skoraj potekel, še štiri mesecev manjka in potem pripade ta kapital občini Velike Poljane. V oporoki je bilo rečeno, da, če občina ne stori ničesar za faro, pripade polovica ubogim v Velikih Poljanah, druga polovica pa odpade za občinske uboge fare Ribnice. Prvi glavni ustanovitelj fare je bil torej duhovnik, rodom tamkaj. Drugi glavni ustanovitelj pa, gospoda moja, in zlasti Vam, častitim gospodom veleposestnikom, bodi to povedano, drugi glavni ustanovitelj je bil — Janez Kosler, gospod graščak v Ortneku in sicer stari in mladi, ki sta oba umrla, in ta graščak ni mali davkoplačevalec, ampak plačuje več kakor polovico, kake do tri četrtinke vsega davka. On pa ni samo s tistim prispeval, ampak je dal, ko so gradili šolo, župnišče in cerkev, ves takozvani stavbni material, opeko, les itd. in sedaj pa pri manjkuje še neka svota, katero hočejo Velikopoljanci — ti še niso, vsaj kolikor je meni znano, nikoli za podporo prosili — pokriti potom priklade, da se dogotovi cerkev in dobijo zvonovi. Jaz se ne morem prečuditi, da imamo v naši sredi gospode, ki se stvari upirajo. Poglejte, g. poslanec dr. Tavčar — mene jako veseli, da ste tukaj v moji bližini — v Vaši sredini je tovariš naš, ki se je svoj čas z vsemi mogočnimi sredstvi prizadeval, da bi bil ustanovil faro, to je g. poslanec Božič (Živahna veselost. — Lebhaftes Heiterkeit. — Poslanec dr. Tavčar: — Abg. Dr. Tavčar: »On je hotel pravoslavno faro imeti!«). On je želel naše katoliške cerkve faro imeti. Namreč jaz nimam nič proti njemu, samo čuditi se moram, da je njegov somišljenik g. dr. Tavčar danes tako nasprotitej stvari. (Posl. Lenarčič: — Abg. Lenarčič: »Saj on ni nasprotnik!« — Posl. dr. Tavčar: — Abgeordneter Dr. Tavčar: »Jaz glasujem za priklado!«) Gospoda moja, če je dolžnost vsakega hišnega gospodarja, kdor kaj več ima, da svoje stanovanje, svojo hišo snažno napravi, toliko bolj je dolžnost dušnega pastirja, da skrbi za cerkev, da bo snažna in lepa, da je vse v lepem redu. Gospoda moja, jaz mislim, da, kakor bomo

vzeli ljudstvu čut do cerkve, potem bo izgubljena tudi slava gospodu doktorju.

Torej jaz prav toplo priporočam, da se sprejme predlog upravnega odseka. Tukaj je tistih tri tisoč gld (Posl. dr. Tavčar: — Abg. Dr. Tavčar: „Tukaj jih ni!“ — Veselost — Heiterkeit) — pa dobijo jih Velikopoljanci s tem predlogom; gospod doktor, jaz dobro vem, kaj govorim, in vam dam lahko na vsako besedo odgovor. (Ponovljena veselost, — Erneuerte Heiterkeit. — Posl. Hribar: — Abg. Hribar: „Stolz lieb' ich den Spanier!“) Ravno včeraj sem imel priliko govoriti z oskrbnikom Koslerjevim in vprašal sem ga, kako stvar stoji, pa on je rekel, da je graščina tako že skoraj vse dala, najmanj tri četrтинke.

Torej jaz prav toplo priporočam, da se sprejme predlog upravnega odseka, če pa ne, da se vsaj sprejme eventualni predlog gospoda poslanca Višnikarja.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Višnikar ima besedo.

Poslanec Višnikar:

Visoka zbornica! Ker pri občinskih nakladah do 100% ni treba najvišje sankcije, ampak zado-
stuje pritrditev deželne vlade, spreminjam svoj prejšnji eventualni predlog v formalnem oziru tako, da predlagam:

„Deželni zbor skleni:

Deželnemu odboru se naroča, da dovoli v fari Velike Poljane za pokritje potrebščine za zgradbo cerkve s pritrditvijo c. kr. vlade primerno priklado na vse neposrednje davke izvzemši osebno dohodnino za cerkvene namene in da pri tem, kolikor možno ustreže želji farne občine.“

Po tem predlogu bo torej deželni odbor opravičen dogovorno z deželno vlado dovoliti občini do 100% naklado. Jaz torej prejšnji eventualni predlog umaknem in prosim, da se ta eventualni predlog sprejme.

Deželni glavar:

Gospodje, ki podpirajo predlog gospoda poslanca Višnikarja, izvolijo ustati.

(Se podpre. — Wird unterstützt.)

Predlog je zadosti podprt in je toraj v razpravi.

Prosim gospoda namestnika barona Liechtenberga, da prevzame predsedništvo.

Landeshauptmann-Stellvertreter Freiherr von
Liechtenberg:

(Prevzame predsedništvo. — Den Vorsitz übernehmend)
Der Herr Landeshauptmann hat sich zum Worte gemeldet.

Deželni glavar:

(S poslanskega sedeža. — Vom Abgeordnetenſitze aus:)

Jaz se nisem mislil danes pri tej priliki k besedi oglašiti, ker pa vidim tako nasprotstvo proti predlogu deželnega odbora, kakor da bi bil tako lahkomiſelno predlagal 182% no priklado, zdi se mi potrebno, da branim deželni odbor, zlasti svojo osebo in g. dr. Tavčarja kot poročevalca deželnega odbora o tem predlogu, ki je tudi kot tak podpisan na dotičnem poročilu. Moram konstatirati, da deželni odbor gotovo ni mislil staviti ta predlog, predno se ni prepričal, da ljudstvo samo želi to priklado. Deželni odbor je prvotno to stvar županstvu vrnil in priporočal, da se troški pokrijejo potom posojila, dobil pa je odgovor od županstva, da ljudje želijo pobiranje te priklade. Župan je bil sam pri deželnem odboru oziroma pri meni in je prosil: Dovolite to doklado, ljudstvo je enoglasno za to in nobeden ne ugovarja. Končno smo rekli, če ljudje sami hočejo priklado, zakaj bi se jim ne ustreglo. Vsaj razmere niso povsod enake. V nekaterih občinah bi bila 182% na priklada pogubonosna, tukaj pa zadene veleposestnika, kakor je vže g. poslanec Pakiž povedal, največi del prispevka in kateri ni temu ugovarjal ter je občina v takem stanu, da ne bo prehudo zadeta in zato moram, ker je deželni odbor dobro premišljeno svoj predlog stavil, danes ta predlog zagovarjati. Jaz gotovo nisem tisti, ki bi se za visoke priklade kmetskim občinam potegoval. Če je pa slučaj tak, da ljudstvo samo hoče imeti priklado, in če ni nobene pritožbe, tudi ni povoda, da bi se mu to zabranjevalo. Samo toliko sem hotel v obrambo deželnega odbora povedati, kajti tudi od te (leve — linken) strani je bilo videti začudenje, da je deželni odbor prišel s takim predlogom pred visoko zbornico.

Landeshauptmann-Stellvertreter Freiherr von
Liechtenberg:

Wünscht noch Jemand der Herren das Wort zu ergreifen?

(Nič se ne oglaš. — Niemand meldet sich.)

Da dies nicht der Fall ist, so hat der Herr Bericht-
erstatter das Wort.

Poročevalec Jelovšek:

Ko sem to poročilo sprejel, nisem mislil, da bo sklep deželnega odbora, ki se je, kakor je gospod deželni glavar poudarjal, gotovo premišljeno storil, povzročil v visoki zbornici toliko hrupa.

Jaz sem še vedno prepričan, da je imel deželni odbor prav, ako je ustregel želji prebivalcev, ki so sami ponudili, da hočejo plačati 182% no priklado. Ako hočejo prebivalci v Velikih Poljanah toliko plačati, bodo že vedeli, da to lahko storijo, vsaj dotično ljudstvo ni tako nezavedno, kakor se je bal gospod poslanec dr. Tavčar, češ, da se je morda po drugih

taktorjih prisililo. Ljudje sami najbolj vedó, koliko so v stanu plačati in oni so se pač v tem oziru zadosti močne čutili in tako so soglasno storili dotični sklep, proti kateremu se tudi ni vložil noben ugovor, ko ga je bilo županstvo razglasilo. Gospod poslanec Višnikar je stavil, ker se je bal, da bi morda visoka zbornica ne sprejela predlog upravnega odseka, eventualni predlog, da naj bi se priklada znižala ter raztegnila na šest let, namreč na leta 1901—1906. Jaz moram seveda predlog upravnega odseka zagovarjati, ampak za mojo privatno osebo moram priznati, da je predlog gospoda poslanca Višnikarja v marsičem umesten, vendar pa, če ljudstvo samo zahteva, da hoče dolg poplačati v treh letih, mora za to že imeti gotovo svoje uzroke. Zato mislim, da je najbolj prav, ako se mu želja izpolni. Če bi šlo za to, da bi šele pričeli zidati in rekli, da hočejo stvar plačati v treh letih, potem bi bil pač za to, da bi se tej želji ne ustreglo, ampak sedaj pa, ko je stavba že dodelana in se gre samo za to, da se dolg poplača, bo pa vsekako dobro, da se občina prej ko ne iznebi dolga in iznebi tudi naklade.

Gospod deželni predsednik je itak rekel, da bo deželna vlada stvar temeljito pretresla in zaslüşala tudi mnenje finančne direkcije in ako bo dotično poročilo neugodno, bo nazadnje še vlada pristigla našemu sklepu nit, ako je morda prenevaren, kar pa menda ne bo.

Gospod poslanec dr. Tavčar se je jako razjezil nad doklado in je imenoval stvar moderno robstvo.

Jaz pa mislim, če ljudje prostovoljno pripevajo, potem pač ni mogoče govoriti o robstvu. Ne bom nadalje govoril, ampak samo še enkrat priporočam, da naj bi visoka zbornica sprejela nasvet upravnega odseka. Če bi pa ta padel, naj bi se pa sprejel eventualni predlog gospoda poslanca Višnikarja, in s tem končam.

Landeshauptmann-Stellvertreter Freiherr von Richtenberg:

Ich werde also zuerst den Antrag des Verwaltungsausschusses zur Abstimmung bringen und ersuche jene Herren, die mit diesem Antrage einverstanden sind, sich zu erheben.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Es sind 14 Stimmen dafür; ich bitte nun um die Gegenprobe und ersuche diejenigen Herren, welche gegen den Antrag des Verwaltungsausschusses stimmen wollen, sich zu erheben.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Es ist Stimmengleichheit, 14 gegen 14, der Antrag ist gefallen.

Jetzt kommt der Antrag Višnikar zur Abstimmung; ich ersuche jene Herren, welche mit diesem Antrage einverstanden sind, sich zu erheben.

(Obvelja. — Angenommen.)

Der Antrag ist angenommen.

Der Punkt:

13. Ustno poročilo upravnega odseka o samostalnem predlogu gospoda poslanca dr. Ignacija Zitnika in tovarišev, da se ne sprejme vinska klavzula v novo carinsko in trgovinsko pogodbo z Italijo (k prilogi 43.).

13. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über den selbständigen Antrag des Herrn Abgeordneten Dr. Ignaz Zitnik und Genossen um Nichtaufnahme der Weinclausel in den neuen Zoll- und Handelsvertrag mit Italien (zur Beilage 43.).

wird von der Tagesordnung abgesetzt, nachdem der Herr Berichterstatter nicht da ist.

Deželni glavar:

(Prevzame predsedništvo. — Den Vorsitz übernehmend.)

Preidimo sedaj nazaj k točki 8. c katero smo prej prešli, namreč k ustnemu poročilu finančnega odseka:

c) ribarskega okrajnega odbora v Ljubljani za podporo;

c) des Fischerei-Revierauschusses in Laibach um Subvention.

Poročevalec dr. Papež:

Ribarski okrajni odbor za Kranjsko v Ljubljani prosi za podelitev podpore za leto 1900 v povzdigo ribarstva na Kranjskem. Tej prošnji je priloženo poročilo o odborovem delovanju leta 1899. Iz tega poročila je posneti, da je zavod oddal ovaljenih iker 28.800, zaroda 142.000, mladice odgojenih do konca meseca julija 2425, letnih rib 2025 in dve leti starih rib 98. Iz tega je razvidno, da se oddajanje množi in da je množina oddanih rib narastla. Iz poročila je razvidno, da je ribarski okrajni odbor jako pridno in previdno deloval. Nadalje je priložen tej prošnji obračun, iz katerega se poleg tega, da je to tudi poročano v odborovem poročilu, razvidi, da se je ribje vališče na Studencu povečalo, ali prav za prav znova zgradilo, za kar so narasli veliki troški. Iz priloge je razvidno, da je imel okrajni ribarski odbor 2612 gld. 90 kr. dohodkov, 2436 gld. 50 kr. troškov, in torej, da mu je v blagajni ostalo samo 176 gld. 40 kr. Iz poročila je tudi razvidno, da je Krka zopet razkužena, in da je mogoče rake polagati v to vodo in tudi v postranske vode. V finančnem odseku in pa zunaj finančnega odseka se je nepričakovano pokazalo nekaj upora, kakor da bi se bilo pozabilo na one uzroke, ki so vodili deželni zbor takrat, ko smo ribarski zakon sklepali in sklenili vrhu tega vsled po-

sejne prošnje v prvič o podpori za ribarsko društvo v Ljubljani. Jaz mislim, da je umestno prav kratko opominjanje visokega zbora na to, kar je poročano v »Oesterr. Zeitung für Verwaltung, 9. Jahrg. 1876, Nr. 12«. Tam je rečeno, da je leta 1874. bilo povprečno 10 funtov rib od oralov, joha, vode nabavljenih. Katastrirana ploščevina vseh vodá na Kranjskem, kakor je zabeleženo na strani 126 stenografičnih protokolov na Dunaju v IX. seji, znaša 14 500 oralov. Če se torej računa le 10 funtov od oralov in leta, je tako, predno se je zakon sklenil, bilo vendar nabavljenih na leto 145.000 funtov rib. Ribarski zakon pa je vendar spravil to v red, kar je bilo poprej nerodno, kajti poprej smo imeli tako rekoč roparsko ribarstvo, dočim je ribarski zakon imel to dobroto, da se je vse razvilo, kar spada v to stroko in da se je tudi povišal donesek od rib. Po »Oesterr. Zeitschrift für Verwaltung«, katero sem poprej citiral, je račun sledeči: Če se od 14.500 oralov vodne ploščevine računa najmanj 40 funtov rib od oralov in leta — pride torej tri in pol funta na mesec — in če se funt samo na 30 kr. ceni, bi to vendar za prihodnje čase donášalo 5800 centov rib v znesku 174 000 gld. Gospoda moja! 174.000 gld. je že iz narodno gospodarskih ozirov tako važen dogodek, da visoka zbornica tega ne sme prezirati. Z ozirom na vse to — jaz iz svojega stališča govorim — je premalo bilo, da se je v finančnem odseku letos samo 50 gld. dovolilo, ampak v imenu finančnega odseka ne morem drugače predlagati, kakor:

»Deželni zbor skleni:

Ribarskemu okrajnemu odboru se dovoljuje 50 gld. = 100 K. v podporo v svrhu povzdige ribarstva iz deželnega zaklada za l. 1900.«

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s predlogom finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Dalje imamo prošnjo:

a) županstva v Slavini za napravo vodovoda v večih vaseh:

d) des Gemeindeamtes Slavina um Errichtung der Wasserleitung in mehreren Ortschaften.

Poročevalec dr. Papež:

Županska občina Slavina polaga prošnjo za napravo vodovoda in vodnjakov v vaseh: Slavina, Koče,

Rakitnik, Grobišče in Žeje. Ta stvar se je zavlačevala od l. 1895 sem. Predležena prošnja je deveta prošnja od tega županstva, in jako zanimivo je, kar je v teh prošnjah povedanega. Kajti to niso navadne prošnje za kako podporo o predmetu gledé preskrbovanja pitne vodne, marveč povedano je v teh prošnjah in tudi dognano kot resnično, da so se bolezni širile, zlasti kar se tiče legarja in škrofuloze, vsled slabe vode in ne samo to, ampak okrajno glavarstvo je že leta 1893. prepovedalo rabiti takratne vodnjake, ki so imeli okuženo vodo. Nadalje se je vojaško poveljništvo pri ministerstvu pritožilo, da se nič ne ukrene gledé preskrbovanja teh krajev z boljšo vodo, in vrh tega je deželna vlada že 1893. leta ukazala tem vasem, oziroma dotičnemu županstvu, da si morajo ali vodovode, ali vodnjake preskrbeti. Vse to je na papirju ostalo in visoka zbornica je sklenila zadnjič lansko leto, da se je naročilo deželnemu odboru, naj pošlje, kakor hitro bodo okoliščine dopuščale, v vasi Slavino, Koče, Rakitnik, Grobišče in Žeje hidrotehnik, da študira tamošnje vodne razmere in napravi, ako je izprevidel potrebo, načrt za vodovode ali vodnjake. Vlada in deželni odbor sta stavbnemu uradu naročila, naj gre hidrotehnik na lice mesta, da preskrbi potrebne podatke in o tem poroča in načrte napravi. To se pa ni zgodilo, stavbni urad ni šel na lice mesta in se je vedno izgovarjal, da je družega dela preobilno. Vendar pa moram tukaj v prvi vrsti pripomniti, da je visoki zbor že dvakrat, če ne trikrat sklenil v prejšnjih letih, da se je gledé preskrbovanja s pitno vodo ozirati v prvi vrsti na kraške kraje in potem šele v drugi vrsti na druge kraje, torej, da se ima kraškim krajem dati prednost. Finančni odsek je to tudi uvaževal. Iz prošnje, ki je meni predležena, je razvidno, da je v teh krajih 1184 prebivalcev, potem 202 hiš in okoli 1000 glav živine. To je tudi velevažno, kajti velika množina ljudi in živine trpi sedaj vsled pomanjkanja vode. V ožigled vseh teh okoliščin je finančni odsek sklenil, da predlagam:

»Deželni zbor skleni:

Z ozirom na to, da je po opetovanem sklepu deželnega odbora ozirati se pri ukrepih za priskrbovanje pitne vode, med vsem na Kraške kraje — z ozirom na to, da se gre v predleženi peticiji za priskrbovanje s pitno vodo v petih vaseh v Postojnskem okraju in da je vsled pritožbe vojaškega poveljništva deželna vlada Kranjska vže leta 1893. zapovedala, da se mora v teh vaseh napraviti ali vodovode ali vodnjake z zdravno pitno vodo; — z ozirom na nujno potrebo teh vasij, ki štejejo 1184 prebivalcev, 202 hiš in okoli 1000 glav živine, — izroči se predležena prošnja županstva občine Slavina z dne 19. aprila 1900 števil. CLD. deželnemu odboru, kateremu se naroča:

1. da naj tekom letošnjega leta ukrene, da se njegova odločba z dne 8. marca 1898, št. 2917, neodložljivo izvrši, da ima torej deželni hidrotehnik preiskati vodne razmere v Slavini, Kočah, Rakitniku, Grobišču in v Žejah in napraviti načrte za vodovode ali vodnjake;

2. da o uspehu poroča v prihodnem zasedanji, oziroma stavi primerne predloge.«

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Gospod poslanec Modic ima besedo.

Poslanec Modic:

Lansko leto je bilo deželnemu odboru naročeno, da naj pošlje dežela hidrotehnika v Slavino, da preišče razmere i, pripravi vse potrebno za vodovode v Slavini in dotičnih vaseh. To se še ni izvršilo. Vojaške oblasti tiščijo na to, da se napravi vodovod, ker so tam vsako leto vojaške vaje, in trpé vojaki na pomanjkanju vode. Vodnjake, katere so poprej imeli, je okrajno glavarstvo zaprlo zaradi slabe vode, vsled katere so se pogostoma pojavljale skrofulozne in druge bolezni. Silno potreba je torej, da deželni hidrotehnik še letos tam razmere preišče in napravi načrte in troškovnik, da se bo visoka zbornica mogla v prihodnjem zasedanju s to stvarjo končno pečati. Priporočam torej najtopleje predlog finančnega odseka v sprejem.

Deželni glavar:

Preidimo torej na glasovanje.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s predlogom finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Torej so sedaj rešene vse točke dnevnega reda, razun točke 8. in o kateri se mi je naznanilo, da v finančnem odseku še ni rešena; dalje točke 8 f o kateri sta mi gospod načelnik finančnega odseka in gospod poročevalec naznanila, da pride stvar v finančnem odseku še enkrat v obravnavo, in pa zadnje točke, katera mora odpasti, ker gospoda poročevalca ni tukaj.

Prihodnja seja bo v torek, dné 1. maja, ob 9. uri zjutraj; prosim pa gospode poslance in zlasti gospode poročevalce točno priti, ker je čas jako kratek in moramo v saboto na vsak način zborovanje skleniti.

Na dnevni red prihodnje seje pridejo sledeče točke: (Glej dnevni red prihodnje seje. — Siehe Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Naznanjam, da ima finančni odsek sejo v ponedeljek, 10. t. m., ob 3. uri popoldne in upravni odsek ponedeljek ob 9. uri dopoldne.

Sklepam sejo.

Konec seje ob 1. uri 15 minut popoldne. — Schluss der Sitzung um 1 Uhr 15 Minuten Nachmittag.

